

كاري بيهيڙي بونه تي (د گوفه را بههدينيدا)

بائيز عمر احمد و فيان ابراهيم علي

پشكا زماني كوردي، كوليزا زانستين مروفايه تي، زانكويا دهوك، ههريما كوردستاني-عيراق

(ميژوروي او هرگرتنا فه كوليني: 7 ته باخي، 2016، ميژوروه زامه نديا به لافكرني: 23 چريا دووي، 2016)

پوخته

بابه تي كاري بيهيڙي بونه تي (كينونه) نالوزي و ټيكله ل گهل كاري بيهيڙي فه گوهيڙ (صيرورة) پهيدا كړه ژ بهر هه بونا فورمه كي هه فېشك د نافهرا واندا. مه نه فې بابته هه لېږارتيه بو ده ستيشان كرن و ديار كړنا تايه تمه نديين في كاري و جور و رهفتارا ته او كهر في كاري. مه هه ولدايه ل دو ف تاف و نه سپيكت و مودين كاري، هه مي جورين ته او كهر ل سهر بونا بونه تي تافي بكهين.

ژ نه جامي في فه كوليني ديار بو كو كاري بيهيڙي بونه تي نه شيته ده بريني ژ هه مي نه سپيكت و مودين كاري بكهت. ههروه سا جهي ته او كهر و جور و وي كاري تي كړني ل ده ستيشان كړنا كاري بيهيڙي بونه تي دكهت.

ليستا هيما و كورتكريان:

نه	نه سپيكت
تا	تاف
هن	هه فالنا ف
نف	نفش
ني	نيشانه

پيشه كي

مه نه فې بابته بو فه كوليني هه لېږارت، ژ بهر كو د رېژمانا كورديدا چ فه كوليني هوير و تايهت بو كاري بيهيڙي بونه تي (كينونه) نه هاتينه ته رخان كرن، له ورا مه ب فه ر ديت في فه كوليني بو تايه تمه نديين كاري بيهيڙ و ورده كاريين كاري بيهيڙي بونه تي ته رخان بكهين.

نه فې فه كولينه ب نافي (كاري بيهيڙي بونه تي) - د گوفه را بههدينيدا) يه. نمونه و رستين پيدفي ل سهر زاري ئاخفتنكه رين ديا ليكتا سهري- گوفه را بههدينيا هاتينه وه هرگرتن و فه كولين ل دو ف بنه مايين ريبازا وه سفى هاتيه نه جامدان.

تایبه‌ندا، جورین ته‌واو‌که‌ری و جهی وی د رستیدا هاتیه فه‌کولین و رولی فی ته‌واو‌که‌ری د ده‌ستیشان‌کرنا کارى بونا بونه‌تییدا هاتیه فه‌کولین. ل. دوماهیى ئەنجامین فه‌کولینی د چەند خالاندا هاتینه‌دیار‌کرن.

1- نافلی‌کرن:

د ریزمانا کوردی یا دیریندا زاراقین جوداجودا بو فی کاری هاتینه‌دانان، بو نمونه:

1- کارى نه‌ته‌واو.

2- کارى هاریکار (یاریده‌ده‌ر).

3- کارى بیه‌یز.

ب بوچونا مه‌ه‌بونا فان زاراقان بو کارلی‌کرن ریزمانا زمانین بیانی ل سهر زمانزین کورد فه‌دگهریت. ئەو زمانزین کاریگهر بوین ب ریزمانا عه‌ره‌بی زاراقی (کارى ناته‌واو) بکارهینایه، چونکی د زمانى عه‌ره‌بیژیدا (فعل ناقص) هه‌یه و د زمانى کوریدا هاتیه وه‌رگیران ب وه‌رگیرانه‌کا ده‌قاوده‌ق، بو نمونه (جگرخوین) زاراقی (کرنی کیم وه‌ش و‌آلیکار) و لیژنه‌ک ژ وه‌زاره‌تا په‌روه‌ردی (کارى ناته‌واو) بکارهینایه. { بنیره: جگرخوین، 1961: 177 و لیژنه‌یه‌ک له وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده، 1979: 6-9 }

ئەو زمانزین کاریگهر بوین ب ریزمانا ئینگلیزی زاراقی (کارى هاریکار) بکارهینایه به‌رامبه‌ر کارین ئینگلیزی ژ گروپا (verb to be) هاتیه‌وه‌رگیران، بو نمونه (صادق به‌اء‌الدین نامیدی) زاراقی (کارى هاریکهر) بکارهینایه و (محمد مه‌د ئەمین هه‌ورامانی) زاراقی (یارمه‌تی‌ده‌ر). { بنیره:

کارى بیه‌یزی بونه‌تیى زور جارن ئالوزی و تیکه‌لیى ل گهل کارى بیه‌یزی فه‌گوه‌یز په‌یداد‌که‌ت، ل ده‌ف گه‌له‌ک قوتابی و خنده‌فان و نفیسه‌ران و ته‌نانه‌ت د رینقیسیژیدا ئەف ئاریشه هه‌یه. مه‌هه‌ولدایه ب شیوه‌کی هویر فه‌کولینی ل سهر کارى بیه‌یزی بونه‌تیى بکه‌ین و به‌رسقین زانستی بو فان پرسیاران فه‌بینین:

1- بیه‌هرین کارى بیه‌یز د زمانى کوردیدا چنه؟

2- چەند کارین بیه‌یز د زمانى کوردیدا هه‌نه؟

3- کارى بیه‌یزی بونه‌تیى ده‌برینی ژ چەند تافان دکه‌ت؟

4- جور و جهی ته‌واو‌که‌ری چ روله‌کی دبین بو ده‌ستیشان‌کرنا کارى بیه‌یزی بونه‌تیى؟

بو فه‌دیتنا به‌رسقین زانستی بو فان پرسیاران، مه‌هه‌ولدایه تایه‌تمه‌ندیین کارى بیه‌یز ده‌ستیشان بکه‌ین و ل دوو‌تاف و مود و جورین ته‌واو‌که‌ری ل سهر کارى بیه‌یزی بونه‌تیى تاقیبکه‌ین.

ئەف فه‌کولینه هاتیه دابه‌شکرن ل سهر سی به‌ندان، د به‌ندی ئیکیدا زاراقی کارى (بیه‌یز) هاتیه ئیکلاکرن و د به‌ندی دویدا تایه‌تمه‌ندیین کارى بیه‌یز هاتینه‌دیار‌کرن و لدوو‌تاف وان تایه‌تمه‌ندیان، سی کارین بیه‌یز د کوردیدا هه‌نه.

به‌ندی سیی بو جورى ئیکى بی کارى بیه‌یز) کارى بونا بونه‌تیى) هاتیه ته‌رخان‌کرن، د فی به‌ندی ل دوو‌تافین کارى، کارى بونا بونه‌تیى هاتیه فه‌کولین و د هه‌ر تافه‌کیدا مودین وی تافی هاتینه‌دیار‌کرن. دیسا د هه‌ر تاف و موده‌کی

هەر چه نده زاراشی (کاری ناته و او) ژ لایئ زاراشی و واتایقه به رامبه ر (أفعال ناقصه) د عه ره بییدا دهیته و هرگیران، به لی ژ لایه کی دیقه نالوزی پیداد که ت ل گهل نه سپیکتا ته و او بی، چونکی ده می کاره ک نه سپیکتا ته و او بی د گهلدا بیت وه کو کاره کی ته و او دهیته نیاسین، بو نمونه:

-شکه ست + نه سپیکتا ته و او بی (یه) ← شکه ستیه (کاری ته و او)

- راکر + یه ← راکریه

ژ بهر فان نه گه رین هاتینه دیار کرن، نه م دبیین زاراشی (کاری بیهیز) بهیته بکارهینان کو ژ لایئ گه له ک زمانزین کورد ژ یقه هاتیه بکارهینان و چ نالوزی پیداد ناکه ت.

2: تایه تمه ندیین کاری بیهیز:

کارین بیهیز هنده ک سیما و تایه تمه ندی هه نه کو جودا دکه ن ژ کارین بهیز. ب کورتی دی وان تایه تمه ندیان دهینه دیار کرن:

1- کاری بیهیز نه شی ت ب ئیک بنیات نواندنا

هه می تاف و مودین کاری بکه ت ((... که شیوه ی ره گه که ی ده گوری به گویره ی نه و ژینگانه ی تیا اندا ده رده که وی، واته به نه لومورفی جیاواز خوی ده نویئی)).

{صلاح حویژ، 2006: 129} نانکو ((کاری بیهیز به دو بنج یان چوار بنج)) {بائیز عومهر، 1999: 99} ده برین ژی دهیته کرن، وه کو:

صادق بهاء الدین نامیدی، 1987: 323 و محمده نه مین هه ورامانی، 1973: 137} هنده ک زمانزان زاراشی (کاری بیهیز) بکارهینایه، چونکی بنیاتی فی کاری وه کو بنیاتی کارین بهیز نه شی ت ده برین ژ هه می تافان بکه ت.

نه گه ر زاراشی (کاری ناته و او) وه رگیران، گه ره که (کاری ته و او) ژی هه بیت، نانکو کار دبتنه:

1- کاری ته و او

2- کاری ناته و او { بنیره: لیژ نه به ک له وه زاره تی پهروه رده، 1979: 9}

ب فی چه ندی (کاری ته و او) ژ لایئ هه بونیقه نالوزی ل گهل کاری ته و او (خودان نه سپیکتا ته و او بی) پیداد که ت، له ورا ب بوچونا مه باشه نه ژ زاراشه نه هیته بکارهینان.

ده رباره ی زاراشی (کاری هاریکار/ یاریده ده ر)

ب بوچونا مه نه ژ زاراشه سه داسه د به رامبه ر کاری بیهیز ناهیته بکارهینان، چونکی د زمانی ئینگلیزیدا کاری هاریکار هنده ک تایه تمه ندیین جودا ژ کاری بیهیز هه نه {بنیره: بائیز عومهر نه حمده، 2005: 6}

{و} (له کوردیدا فرمانی یاریده ده ر به م جو ره نی به... و ناسنامه ی زمانه وانی خوی نی به وه ک ئینگلیزی)) {سه لام ناوخوش، 2005: 72}

کاری بونا بونہ تیی د رستیدا بکھر و	بنج	کاری بیہیز
تہواوکھری و ہردگریت، تہواوکھر دبیت گریہ کا	ہہب ، ب ، ہہ ، Ø	ہہبون
ناقی بیت یان گریہ کا بہند۔ گریا ناٹیری سہرہ بی	Ø ، ب	بون
وی ناقہ، ہمی جورین ناقی دبنہ سہرہ بو		
تہواوکھری بونا بونہ تیی و بہری کاری دھین، بہلی		
ہندہک جورین ناقی دہمی دبنہ تہواوکھر بو بونا		بو نمونہ:
بونہ تیی ب تایہت تہو ناٹین سالوخذان تیدا بیت		- تہز <u>ہہ</u> بوم۔
وہکو ناقی ہہقالناقی و ناقی بکھری و ناقی		- من کتیب <u>ہہ</u> یہ۔
بہرکاری، نیشانین نفشی نیرو می (ا/ی) و کومی		- تہز <u>بوم</u> ۔
(ین و تہلومورفین وی) ل پشتی بکھری		- تہز <u>بوم</u> ۔
دہردکھن و ریٹککھفتنی ل گھل بکھری دکھن		2- کاری بیہیز نہشیت نواندنا ہمی تافان بکھت،
ژلای زمارے و نفشیقہ، لہورا تہم ب فہر دزاین		بو نمونہ کاری بون (بونہ تیی) نہشیت دہربرینی ژ
ہمی جورین ناقی وک تہواوکھر بو بونا بونہ تیی		تافی بوری دوور بکھت۔ دیسا تافی نہوی نیڑیک
بدہینہ دیارکرن، دیسا ہمی تہگہرین ہاتنا گریا		و یی بہر دہوام۔
بہندزی دہستیشان بکھین:		د زمانے کوردیدا تہہ تاییہ تمندیہ ل سہر سی
1- تہگہر تہواوکھری بونا بونہ تیی گریہ کا ناقی		کاران دگونجن، نانکو سی کارین بیہیز د
بیت، ہمی جورین ناقی وکھو : ناقی بونہ وہران (کوردیدا ہنہ:
ناقی تشتان، ناقی دہمی، ناقی جھی)، ناقی		1- کاری بونا بونہ تیی (کینونہ)
ہہقالناقی، ناقی کاری، ناقی کھسی، ناقی		2- کاری بونا فہ گویہیز (صیورہ)
ژیدہری (چاوگی)، ناقی بکھری، ناقی بہرکاری دبنہ		3- کاری ہہبون {بائیز عومہر تہحمہد، 1999: 25-
سہرہ بو گریا تہواوکھری { بو جورین ناقی، بنیرہ:		{26
بائیز عومہر تہحمہد، 2005: 5}۔ بو نمونہ:		د فہ کولینیدا دی (کاری بونا بونہ تیی) و
1) تہو ماموستا بو۔ (ناقی بونہ وہری)		تاییہ تمندیین وی ب ہویری فہ کولین و بونا
2) تہو تہز بوم۔ (ناقی کھسی)		فہ گویہیز (صیورہ) و کاری ہہبون دی د
3) فیری دھوکہ۔ (ناقی جھی)		دہلیقہ کا دیدا فہ کولینی ل سہر کھین۔
4) تہہنگ دوی بو۔ (ناقی دہمی)		3: کاری بونا بونہ تیی (کینونہ):
5) کاوہ یی زیرہک بو۔ (ناقی ہہقالناقی)		1-3: تاییہ تمندیین کاری بونا بونہ تیی:

- (6) ئەو ره‌فین بو. (ناقی کاری)
- (7) ئەو ده‌سپیک بو. (ناقی ژێده‌ری)
- (8) ئەو نفستی بو. (ناقی بکه‌ری)
- (9) ئەفه ییت (یین/د) کوژتی بون. (ناقی به‌ر کاری)
- 2- ئەگەر ته‌واو که‌ری بونا بونه‌تی گریه‌ کا به‌ند
 {بو تایه‌مه‌ندیین گریه‌ به‌ند، بنیره: شلیر نایف و
 فیان ئیبراهیم، 2016} بیت، هه‌می ده‌مان به‌ری
 کاری ده‌یت، بو نمونه:
- (10) - گورثار بو من بو.
- (11) - نه‌سرین ل داوه‌تی بو.
- (12) - به‌فر ل ویری بو.
- (13) - ئاهه‌نگ ب شه‌فی بو.
- 3-2: تافین کاری بونا بونه‌تی:
- 3-2-1: تافی بوری :
- د تافی بوریدا دو مودین راگه‌هاندن و مه‌رجی
 هه‌نه:
- 3-2-1-1: مودی راگه‌هاندن: -
- د مودی راگه‌هاندنیدا ب هاریکاریا ئەسپیکتان
 چار جورین کاری بوری هه‌نه:
- 3-2-1-1-1: تافی بورین نێزیک:
- د تافی بورین نێزیکدا، بنیاتی کاری ل گه‌ل
 نیشانا تافی بوری و پاشی نیشانا ریککه‌فتنی (ل گه‌ل
 بکه‌ری) ده‌یت.
- شیوی رستا کاری بونا بونه‌تی گهورین ب
 سه‌ردا ده‌ین، ئەڤ گهورینه‌ گریداینه ب جور
 وی ته‌واو که‌ری دگه‌لدا ده‌یت، بو نمونه ده‌می
 ته‌واو که‌ر گریه‌ کا ناقی بیت، هه‌ر جوره‌کی ناقی د
- رستیدا ب شیوه‌کی ره‌فتاری دکه‌ت، له‌ورا ئەم ب
 فەر دزانین هه‌می جورین ناقی ل گه‌ل تایه‌تیین وان
 تاقیبه‌کین.
- ئەگەر ته‌واو که‌ری کاری بونا بونه‌تی ناغه‌کی
 بونه‌وه‌ران بیت، ریزبونا که‌ره‌ستان دی ب فی
 ره‌نگی بیت:
- بکه‌ر + ته‌واو که‌ر (ناقی بونه‌وه‌ران) + کاری
 بونی {بنیات + نی. تا. بوری + نی. ریککه‌فتنی}
 بو نمونه :
- ئەم جوتیار بوین.
- نه‌ریکرنا کاری بورین نێزیک ب رییا نیشانا
 نه‌ریکرنی (نه‌) ده‌یته‌ کرن و ل به‌ری بنیاتی کاری
 ده‌یته‌ دانان:
- که‌ری کاری بونا بونه‌تی د دوخی راسته‌ و خودا
 ده‌ردکه‌فن وه‌کو رستا سه‌ری.
- به‌لی ئەگەر ته‌واو که‌ری کاری بونا بونه‌تی
 ناغه‌کی (ناقی بونه‌وه‌ران) ده‌می یان جهی بیت،
 زوربه‌یا جارن ئەڤ ناڤین ده‌می یان جهی د دوخی
 تیاندا ده‌ردکه‌فن:
- ئاهه‌نگا ده‌رچونی سپیدی بو.
- جهی کومبونی ده‌وکی⁽¹⁾ بو.
- نه‌ریکرنا کاری بورین نێزیک د فان رستاندا ب فی
 شیوه‌یه:
- ئاهه‌نگا ده‌رچونی سپیدی نه‌بو.
- جهی کومبونی ده‌وکی نه‌بو.

- ناڤین بونه‌هران ژ لایښ هه‌بونښه دبنه (ناڤین گشتی، ناڤین تابیه‌تی، ناڤین کومهل) بو نمونه:
- نه‌ز ماموستا بوم.
- نه‌فه سهردار بو.
- پشته‌فانی مه گهل بو.
- نه‌ریکړنا فان رستان ب فی شیوه‌یه:
- نه‌ز ماموستا نه‌بوم.
- نه‌فه سهردار نه‌بو.
- پشته‌فانی مه گهل نه‌بو.
- ژ لایه‌کی دښه نه‌ف ناڤه ژ لایښ نیاسینیښه دبنه ناڤین- نیاس و ناڤین نه‌نیاس. ناڤین نیاس ب رییا هه‌فانانی نیاسینی (نه‌و) دهینه‌نیاسین و ناڤین نه‌نیاس ب رییا- نیشانا نه‌نیاسینی (هک) دهینه‌نیاسکرن، بو نمونه:
- نه‌ز نه‌و ماموستا بوم یی سهروکی خه‌لاتکری.
- نه‌فه نه‌و سهردار بو.
- پشته‌فانی مه نه‌و گهل بو یی هنده سالان نه‌خوشی دیتی.
- نه‌گهر ناڤی ته‌واو کهر نه‌نیاس کهین، دئی ب فی- ره‌نگی بیت:
- نه‌ز ماموستایه‌ک بوم ژ وان یین سهروکی خه‌لاتکری.
- نه‌فه سهرداره‌ک بو.
- پشته‌فانی مه گه‌له‌ک بو کو هنده سالان نه‌خوشی دیتیه.
- دیسا ژیلی ناڤین مادی، ناڤین مه‌عنه‌ویژی دبنه ته‌واو کهر بو کاری بونا بونه‌تیی، وه‌کو:
- نه‌و خه‌ون بو، ته دیتی.
- نه‌ریکړنا فی رستی ب فی شیوه‌یه:
- نه‌و خه‌ون نه‌بو، ته دیتی.
- ناڤین کاری دبنه ته‌واو کهری کاری بونا بونه‌تیی ههر وه‌کو ناڤین بونه‌هران و ناڤین کاری و ریژبونا د رستیدا دئی ب فی ره‌نگی بیت:
- بکهر + ته‌واو کهر (ناڤی کهسی) + کاری بونی {بنیات+ نی. تا. بوری+ نی. ریکه‌فتنی} بو نمونه:
- بریارا وان کورژتن بو.
- شولا وی کیلان بو.
- نه‌ریکړنا فان رستان ب فی شیوه‌یه:
- بریارا وان کورژتن نه‌بو.
- شولا وی کیلان نه‌بو.
- ناڤین کاری ژ لایښ نیاسین و نه‌نیاسینیښه (دبیت هنده‌ک جاران ژ لایښ واتایښه په‌سندی تیدا نه‌بیت) دئی ب فی شیوه‌ی بن:
- مه‌رهما وان نه‌و کورژتن بو.
- مه‌رهما وان کورژتنه‌ک بو.
- ناڤین کهسی دبنه ته‌واو کهری کاری بونا بونه‌تیی ههر وه‌کو ناڤین بونه‌هران و ناڤین کاری و ریژبونا د رستیدا دئی ب فی ره‌نگی بیت:
- هن. بکهر + ته‌واو کهر (ناڤی کهسی) + کاری بونی {بنیات+ نی. تا. بوری+ نی. ریکه‌فتنی} بو نمونه:
- نه‌کته‌ر نه‌ز بوم.
- بو نه‌ریژی: - نه‌کته‌ر نه‌ز نه‌بوم.

- ته گهر ته واکه ری کاری بونا بونه تیئ نافی
 هه فالئافی بیت، نیشانیئ نیر و می (ی / ا) و نیشانا
 کومی (ین و نهله مورفین و ی) ل پشتی بکه ری
 دهر دکه فن، نه فهژی ئیک ژ وان پیغه رانه بو
 جودا کرنا بونا بونه تیئ ژ بونا فه گو هیژ. ریژ بونا
 که رهستان د رستیدا دی ب فی رهنگی بیت:
- بکه ر + نی. نف. نیر و می (ی / ا) یان نی.
 کومی (ین / ید / یت) + ته واکه ر (نافی
 هه فالئافی) + کاری بونی {بنیات + نی. تا. بوری +
 نی. ری ککه فتنی}
- نه زا زیره ک بوم.
 - نازادی گهنج بو.
 - نه م ین (یت / ید / د) هشیار بوین.
- هاتنا نیشانیئ نیر و می و کومی پشتی بکه ری
 ری ککه فتنی ل گهل بکه ری دکه ژ لایئ ژمارئ و
 نفسیغه و بو دیار کرنا بونا بونه تیئ و جودا کرنا و ی
 ژ بونا فه گو هیژی دهینه لیفکرن. لیفکرنا فان
 نیشانا ل هنده ک ده فه ران ب شیوه کی ئاره زویه ب
 تایهت ل ده فه رین روژ ئافایی دھوکی، چونکی ب
 ئاوازی دهر برین ژئ دهیته کرن.
- همی جورین هه فالئافی دبنه ته واکه ری بونا
 بونه تیئ وه کو هه فالئافین رهنگی، هه فالئافین تایهتیا
 که سی، هه فالئافین تایهتیا فیزیکی، هه فالئافین
 ژئ (ته مهن)، هه فالئافین دوریئ، هه فالئافین بهای،
 هه فالئافین له زی. { بو پیژانین پتر ل سهر جورین
 هه فالئافی بنیره: فیان ئبراهیم علی ئیو، 2008 : ل
 ل 29-37} بو نمونه:
- کاوه یئ نه سمه ر بو. (هه فالئافی رهنگی)
 - گو هیئ وی د بهل بون. (هن. تایهتیا که سی)
 - باهیف ید خیف بون. (هه فالئافی تایهتیا فیزیکی)
 - جلك ید (د) که فن بون. (هن. ژئ)
 - ری کا وان یا دور بو. (هن. دوریئ)
 - پر سیارا وان یا گرنگ بو. (هن. بهای)
 - بریارا مه یا بله ز بو. (هن. له زی)
 - نه ری کرنا فان رستان ب فی شیوه یه:
- کاوه یئ نه سمه ر نه بو.
 - گو هیئ وی د بهل نه بون.
 - باهیف ید خیف نه بون.
 - جلك ید (د) که فن نه بون.
 - ری کا وان یا دور نه بو.
 - پر سیارا وان یا گرنگ نه بو.
 - بریارا مه یا بله ز نه بو⁽²⁾.
- ته گهر ته واکه ری کاری بونا بونه تیئ نافی
 بکه ری یان بهر کاری بیت، ههر وه کو نافی
 هه فالئافی نیشانیئ نیر و می (ی / ا) و نیشانا
 کومی (ین و نهله مورفین و ی) ل پشتی بکه ری
 دهر دکه فن، ریژ بونا که رهستان د رستیدا دی ب فی
 رهنگی بیت:
- بکه ر + نی. نف. نیر و می (ی / ا) یان نی.
 کومی (ین / ید / یت) + ته واکه ر (نافی بکه ری /
 بهر کاری) + کاری بونی {بنیات + نی. تا. بوری +
 نی. ری ککه فتنی} بو نمونه:
- لاوین ی نفستی بو.
 - تو ا مرئ بوئ .

- ئهول وپیری نه‌بو.

- نازدارا کوژتی بو.

- ئه‌م ید(د) گرتی بوین.

- دهر گه‌ه ید(د) فه‌کری بون.

نه‌ریکرنا فان رستان ب فی شیوه‌یه:

- لاوین ی نفستی نه‌بو.

- توا مری نه‌بوی .

- نازدارا کوژتی نه‌بو.

- ئه‌م ید(د) گرتی نه‌بوین.

- دهر گه‌ه ید(د) فه‌کری نه‌بون.

ئه‌گهر ته‌واو‌که‌ری کارئ بونا بونه‌تیئ نافی

ژیدهری بیت وه‌کو (ترس، پرس، لهرز، دز،

بهز،...هتد. ریژبونا که‌ره‌ستان د رستیدا دی ب فی

ره‌نگی بیت:

- بکه‌ر + ته‌واو‌که‌ر(نافی ژیدهری) + کارئ

بونئ {بنیات + نی. تا. بوری + نی. ری‌ککه‌فتنی}

- هینگئ ترس بو.

- وه‌ختئ شهرئ بهز بو.

ئه‌گهر ته‌واو‌که‌ری کارئ بونا بونه‌تیئ گریئا به‌ند

بیت، ههمی جاران گریئا به‌ند به‌ری کارئ بونا

بونه‌تیئ دهیت و ریژبونا که‌ره‌ستان د رستیدا دی

ب فی ره‌نگی بیت:

- بکه‌ر + ته‌واو‌که‌ر(گریئا به‌ند) + کارئ

بونئ {بنیات + نی. تا. بوری + نی. ری‌ککه‌فتنی}

بو نمونه:

- ئه‌م ژ کوردستانی بوین.

- ئه‌ول وپیری بو.

نه‌ریئا وان: - ئه‌م ژ کوردستانی نه‌بوین.

3-2-1-1-2: تافی بوریئ دوور:

ئه‌سپیکتا دوریئ ژ مورفیما (بو) پیکدهیت. ب

هیچ ره‌نگه‌کی ئه‌ؤ مورفیمه ل دوماهیا کارئ بونا

بونه‌تیئ ناهیتنه‌بکارهینان، له‌ورا تافی بوریئ دوور بو

کارئ بونا بونه‌تیئ نیه. { بنیره: بائیز عومه‌ر

ئه‌هه‌د، 1999: 38 }

3-2-1-1-3: تافی بوریئ به‌رده‌وام :

د تافی بوریئ به‌رده‌وامدا، ئه‌سپیکتا به‌رده‌وامیئ

(د) به‌ری بنیاتی کارئ دهیت، نیشانا تافی بوری و

پاشی نیشانا ری‌ککه‌فتنی (ل گهل بکه‌ری) پشتی

بنیاتی دهیت.

د شیوی ئه‌ریدا ئه‌سپیکتا به‌رده‌وامیئ ناهیتنه‌لیتق‌کر

بتنی د رستا نه‌ریدا دیاردبن و ب تاییه‌ت د

رستین نه‌ساده‌دا { بنیره هه‌مان ژیدهر: 37 }. ئه‌گهر

ته‌واو‌که‌ری کارئ بونا بونه‌تیئ گریئا کا نافی بیت و

سه‌ره‌یی وی ناهه‌کی بونه‌وه‌ران بیت، ریژبونا

که‌ره‌ستان دی ب فی ره‌نگی بیت:

- بکه‌ر + ته‌واو‌که‌ر(نافی بونه‌وه‌ران) + کارئ

بونئ {ئه‌. به‌رده‌وامیئ + بنیات + نی. تا. بوری +

نی. ری‌ککه‌فتنی} بو نمونه :

- .. ئه‌م پيشمه‌رگه نه‌دبوین.

ئه‌گهر ته‌واو‌که‌ری کارئ بونا بونه‌تیئ ناهه‌کی

(نافی بونه‌وه‌ران) ده‌می یان جهی بیت، زوربه‌یا

جاران ئه‌ؤ ناڤین ده‌می یان جهی د دوخی تیاندا

هەر وهسا ناڤین مه‌عنه‌ویژی دبنه ته‌واو‌کهر بو
کاری بونا بونه‌تیی د فی جورئ تافی بوریدا،
وه‌کو:

- ئە‌گەر زانینا ته‌ نه‌با، مه‌ ئە‌ڤرو سه‌ره‌ستی نه‌دبو.
- ئە‌گەر ژ زانینا ته‌ نه‌با، مه‌ ئە‌ڤرو هیچ خوه‌شیه‌ک
نه‌دبو.

ناڤین کاری دبنه ته‌واو‌کهرئ کاری بونا بونه‌تیی
د فی جورئ تافی بوریدا، هەر وه‌کو ناڤین
بونه‌وه‌ران ریزبونا کهره‌ستان د رستیدا دئ ب فی
ره‌نگی بیت:

بکهر + ته‌واو‌کهر(ناڤئ کاری) + کاری
بونئ { نی. نه‌ری + ئە‌. به‌رده‌وامیی + بنیات + نی.
تا. بوری + نی. ریککه‌فتنی }

ناڤین کاری بتنی د رستا نه‌ریدا دبنه ته‌واو‌کهر،
ئه‌وژی د رستین نه‌ساده‌یین ئە‌گهریدا، بو نمونه:

- ئە‌گەر ریه‌کا دی هه‌با، بریارا وانژی کوژتن
نه‌دبو.

ناڤین که‌سی دبنه ته‌واو‌کهرئ کاری بونا بونه‌تیی
د فی جورئ تافی بوریدا، هەر وه‌کو ناڤین
بونه‌وه‌ران و ناڤین که‌سی د رستین نه‌ساده‌یین
ئه‌گهریدا و ب شیوئ نه‌ری. ریزبونا کهره‌ستان د
رستیدا دئ ب فی ره‌نگی بیت:

بکهر + ته‌واو‌کهر(ناڤئ که‌سی) + کاری بونئ {
نی. نه‌ری + ئە‌. به‌رده‌وامیی + بنیات + نی.
تا. بوری + نی. ریککه‌فتنی } بو نمونه:

- ئە‌گەر وی شولئ خوه‌ کربا، ئە‌فسه‌رژئ ئە‌ز
نه‌دبو.

ده‌ردکه‌شن، به‌لئ بتنی د رستا نه‌ریدا دیاردبن، بو
نمونه: - ..، ئا‌هه‌نگ سپیدئ نه‌دبو.

- ..، جهی کومبونئ ده‌وکئ نه‌دبو.
هه‌بونا شیوازئ نه‌ری پتر د رستین نه‌ساده‌یین
ئه‌گهریدا ده‌ردکه‌ڤیت:

- ئە‌گەر مه‌ ب یا وان کربا، ئا‌هه‌نگ سپیدئ
نه‌دبو.

- ئە‌گەر ژ به‌ر شه‌ری نه‌با، ئە‌م پیشمه‌رگه نه‌دبوین.
هەر وه‌کو ناڤین گشتی، ناڤین تایه‌تی و ناڤین
کومه‌لیژی د تافی بوریی به‌رده‌وامدا دبنه
ته‌واو‌کهرئ کاری بونا بونه‌تیی د رستین نه‌ساده‌یین
ئه‌گهریدا و بتنی د رستا نه‌ریدا، بو نمونه:

- ئە‌گەر تو سه‌ردار نه‌بای، ئە‌زژی نه‌سرین نه‌دبوم.
- ئە‌گەر مه‌ بو مله‌تی خوه‌ نه‌با، پشته‌فانی مه‌ گهل
نه‌دبو.

ئه‌ڤ ناڤین ته‌واو‌کهر(بونه‌وه‌ران) ژ لایئ نیاسینیڤه
دشیاندايه ناڤین نیاس یان نه‌نیاس بن، بو نمونه:

- ئە‌گەر تو سه‌ردار نه‌بای، ئە‌زژی ئه‌و نه‌سرین
نه‌دبوم.

- ئە‌گەر مه‌ بو مله‌تی خوه‌ نه‌با، پشته‌فانی مه‌ ئه‌و
گهل نه‌دبو.

ئه‌گەر ناڤئ ته‌واو‌کهر نه‌نیاس که‌ین، دئ ب فی
ره‌نگی بیت:

- ئە‌گەر هاندانا ته‌ نه‌با، ئە‌ز ئە‌ڤرو پیشمه‌رگه‌ک
نه‌دبوم.

- ئە‌گەر مه‌ بو مله‌تی نه‌با، پشته‌فانی مه‌ مله‌ته‌ک
نه‌دبو.

نه گهر تهواو کهری کاری بونا بونه تیې ناڅی - بکهړ + تهواو کهر (ناڅی ژیده ری) + کاری بونی هه فالناڅی بیت، دیسا ب شیوی نه ری بتنی دهیته لیفکرن د فی جوری تافی بوریدا. ب فی رهنگی: } نی. نه ری + نه. بهرده و امیې + بنیات + نی. تا. بوری + نی. ری ککه فتنی {

- بکهړ + نی. نف. نییر و می (ی/ا) یان نی. کومی (ین/ید/د/یت) + تهواو کهر (ناڅی هه فالناڅی) + کاری بونی { نی. نه ری + نه. بهرده و امیې + بنیات + نی. تا. بوری + نی. ری ککه فتنی {

بو نمونه: - نه گهر ژته نه با، نه زی مه زن نه دبوم. نه گهر تهواو کهری کاری بونا بونه تیې ناڅی بکهری یان بهر کاری بیت، نیشانین نییر و می (ی/ا) و نیشانا کومی (ین و نه له مورفین و ی) ل پشتی بکهری دهرد کهش، نه فه زی د رستین نه ساده یین نه گهریدا و ب شیوی نه ری دیارد بن. ریژبونا کهرستان د رستیدا دی ب فی رهنگی بیت:

- بکهړ + نی. نف. نییر و می (ی/ا) یان نی. کومی (ین/ید/د/یت) + تهواو کهر (ناڅی بکهری/ بهر کاری) + کاری بونی { نی. نه ری + نه. بهرده و امیې + بنیات + نی. تا. بوری + نی. ری ککه فتنی { بو نمونه:

- نه گهر ته گوهیخو دابا مه، تو ا مری نه دبوی. - نه گهر تو مابای، دهر گهه د فه کری نه دبون. نه گهر تهواو کهری کاری بونا بونه تیې ناڅی ژیده ری بیت، ریژبونا کهرستان د رستیدا دی ب فی رهنگی بیت:

د تافی بوری تهواو دا، بنیاتی کاری ل گهل نیشانا تافی بوری و نه سپیکتا تهواوی (به) دهیت و نیشانا ری ککه فتنی زی نه سپیکتا تهواوی د سمیت، ب فی شیوه ی:

- بکهړ + تهواو کهر + کاری بونی { بنیات + نی. تا. بوری + نه. تهواوی + نی. ری ککه فتنی { بو نمونه نه گهر تهواو کهری کاری بونا بونه تیې ناڅه کی بونه وهران بیت، کهرستین رستی دی ل دوڅ یاسایی ل سهری ریژ بن:

- نه و مروڅ بویه، ته دیتی. - نراخم، کا تاوانبار سهر دار بویه یان کهسه کی دی!

دیسا ژلایځ نیاسینیځه دهینه نیاسین ونه‌نیاس
کرن. بو نمونه:

- وه دیاره، دهواما وی وی سپیدی بویه.

- دور نیه، نه‌څ دره نه‌و گوند بویه.

نه‌گهر ته‌واوکهری نه‌نیاس کهین، دی ب فی
ره‌نگی بیت:

- وه دیاره، دهواما وی سپیدهک بویه.

- دور نیه، نه‌څ دره گوندهک بویه.

ناقین مه‌عنه‌ویژی دبنه ته‌واوکهر بو کاری
بونا بونه‌تیی، وه‌کو:

- هه‌روه‌کو نه‌و خه‌ون بویه، وی دیتی.

نه‌ریکرا فی رستی ب فی شیوه‌یه:

- دبیت نه‌و خه‌ون نه‌بویه، وی دیتی.

ناقین کاری دبنه ته‌واوکهری کاری بونا بونه‌تیی
د تافی بوری ته‌واودا و ریژبونا که‌ره‌ستان د رستیدا

دی ب فی ره‌نگی بیت:

- بکهر + ته‌واوکهر(ناقین کاری) + کاری
بونئ {بنیات + نی. تا. بوری + نه. ته‌واویځ +

نی. ری‌ککه‌شتنی} بو نمونه:

- دیاره، نیینه‌تا وان کورتن بویه، له‌وا وان نه‌څ
سوحبه‌ته دکر.

نه‌ریکرا فی رستی ب فی شیوه‌یه:

- دیاره، نیینه‌تا وان کورتن نه‌بویه، له‌وا وان نه‌څ
سوحبه‌ته دکر.

ناقین که‌سی دبنه ته‌واوکهری کاری بونا بونه‌تیی
هه‌ر وه‌کو ناقین بونه‌وه‌ران و ناقین کاری و ریژبونا

که‌ره‌ستان د رستیدا دی ب فی ره‌نگی بیت:-

نه‌ریکرا رستا کاری بوری ته‌واو ب رییا نیشانا
نه‌ریکرنئ (نه) دهینه‌نه‌ریکرن و ل بهری بنیاتی
کاری دهینه‌دانان:

- نه‌و مروڅ نه‌بویه، نه‌و تشتته‌کی دی بویه.

- دیاره، تاوانبار سهردار نه‌بویه، ئیک‌کی دی بویه.

نه‌څ ناقه ژلایځ نیاسینیځه دهینه نیاسین ونه‌نیاس
کرن. بو نمونه:

- نه‌ز ئیک ژ وان ماموستایان بومه، یین سه‌روکی
خه‌لاتکری.

- نه‌دیاره، کا تاوانبار نه‌و سهردار بویه یان ئیک‌کی
دی!

نه‌گهر نافی ته‌واوکهر نه‌نیاس کهین، دی ب فی
ره‌نگی بیت:

- نه‌زژی ماموستایهک بومه، ژ وان یین سه‌روکی
خه‌لاتکری.

- نه‌څه سهردارهک بویه کو چ جارن نه‌مه‌ردی
نه‌کریه⁽³⁾.

نه‌گهر ته‌واوکهری کاری بونا بونه‌تیی ناقه‌کی
(ناقین بونه‌وه‌ران) ده‌می یان جهی بیت، زوربه‌یا

جارن ناقین ده‌می د دوخی تیاندا ده‌ردکه‌فن به‌لی
ناقین جهی د دوخی راسته‌وخودا ده‌ردکه‌فن:

- وه دیاره، دهواما وی سپیدی بویه.

- دور نیه، نه‌څ دره گوند بویه.

نه‌ریکرا کاری بوری ته‌واو د فان رستاندا ب فی
ره‌نگیه:

- وه دیاره، دهواما وی سپیدی نه‌بویه.

- چیدبت، نه‌څ دره گوند نه‌بویه.

- بکەر + ته‌واوکەر(ناقی کەسی) + کاری
 بونی {بنیات + نی. تا. بوری + ئە. ته‌واویی +
 نی. ریککه‌فتنی} بو نمونه:
 - ما کەنگی دادوهر ئەز بویمه، هه‌تا تو وه‌بیژی.
 نه‌ریکرنژی دی بیته:
 - ما کەنگی دادوهر ئەز نه‌بویمه، هه‌تا تو وه‌بیژی.
 ئەگەر ته‌واوکەری کاری بونا بونه‌تی نافی
 هه‌فالناقی بیت، نیشاین نی و می (ئ / ا) و
 نیشانا کومی (ین و ئەله‌مورفین وئ) ل پشتی
 بکەری دەر دکەفن، ریزبونا کەرەستان درستی‌دا دی
 ب فی ره‌نگی بیت:
 - بکەر + نی. نف. نی و می (ئ / ا) یان نی.
 کومی (ین/ئد/ئت) + ته‌واوکەر(ناقی
 هه‌فالناقی) + کاری بونی {بنیات + نی. تا. بوری +
 ئە. ته‌واویی + نی. ریککه‌فتنی} بو نمونه:
 - ما کی نابیژت، ئەوی زیره‌ک بویه.
 - دیاره، ئەوی نه‌ساخ بویه.
 - دی چه‌وا زانین، هوین ین(ئد/د) نه‌ساخ بویه؟
 نه‌ریکرا ناژنی دی ل دو‌ف‌فی یاسای بن:
 - بکەر + نی. نف. نی و می (ئ / ا) یان نی.
 کومی (ین/ئد/ئت) + ته‌واوکەر(ناقی
 هه‌فالناقی) + کاری بونی {نی. نه‌ری + بنیات + نی.
 تا. بوری + ئە. ته‌واویی + نی. ریککه‌فتنی}
 - ما کی نابیژت، ئەوی زیره‌ک نه‌بویه.
 - دیاره، ئەوی نه‌ساخ نه‌بویه.
 - دی چه‌وا زانین، هوین ین(ئد/د) نه‌ساخ نه‌بویه؟
- هه‌می جورین هه‌فالناقی دبنه ته‌واوکەری بونا
 بونه‌تی وه‌کو:
 - ئەز دبیژم، ئەو کولافی سور بویه، وی کریه
 دیاری. (هن. ره‌نگی)
 - دبیت سه‌ری وی یی که‌چهل بویه، له‌وا باروکه
 کربویی. (هن. تاییه‌تیا کەسی)
 - چیدبت زادی پیس بویه، ژبه‌ره‌ندی یی نه‌ساخ
 بوی. (هن. تاییه‌تیا فیزیکی)
 - مه‌عیه‌ن، جلك ید(د) که‌فن بویه، له‌وا وی
 نه‌قیاینه. (هن. ژی)
 - دیاره، کراسی ته‌نگ بویه، نه‌چویه به‌ر وی. (هن.
 دوریی)
 - دویره، ئەو تشت ید گران بویه، نه‌شیا به
 بکریت. (هن. به‌ای)
 - من باوهره، خاندنا وی هند بله‌ز بویه، کەس
 تینه‌گه‌هشتیه. (هن. له‌زی)
 نه‌ریکرا ناژن رستان ب فی شیویه:
 - ئەز دبیژم، ئەو کولافی سور نه‌بویه، وی کریه
 دیاری.
 - دبیت سه‌ری وی یی که‌چهل نه‌بویه، هه‌ما ژ خو
 باروکه کربویی.
 - چیدبت زادی پیس نه‌بویه، ژبه‌ر تشته‌کی دی یی
 نه‌ساخ بوی.
 - مه‌عیه‌ن، جلك ید(د) که‌فن نه‌بویه، وی ژ
 به‌ترانی نه‌قیاینه.
 - دیاره، کراسی ته‌نگ نه‌بویه، هه‌ما ژ خو ناکه‌ته
 به‌ر خو.

- نه دویره، نهو تشت ید گران نه‌بوینه، بهلی نه‌قیایه بکړیت.
- نه‌خیر، خاندنا وی هند بلهز نه‌بوینه، بهس کهس ټینه‌گه‌هشت.
- نه‌گهر ته‌واو‌که‌ری کارې بونا بونه‌تیې ناڅې بکه‌ری یان بهر‌کاری بیت، ههر وه‌کو ناڅې هه‌فال‌ناڅې نیشاین نیړ و می (ی / ا) و نیشانا کومی (ین و نه‌له‌مورفین و) ل پشته بکه‌ری دهر‌دکه‌فن، ریژبونا که‌ره‌ستان د رستیدا دی ب فی ره‌نگی بیت:
- بکه‌ر + نی. نف. نیړ و می (ی / ا) یان نی. کومی (ین/ید/د/یت) + ته‌واو‌که‌ر (ناڅې بکه‌ری/ بهر‌کاری) + کارې بونی {بنيات+ نی. تا. بوری+ نه. ته‌واویې + نی. ری‌ککه‌فتنی}
- بو نمونه:
- دیاره، نه‌زا/ی نقستی بویمه.
- دیاره، نه‌وی کوژتی بویمه.
- چیدبت، دهر‌گه‌ه ید(د) څه‌کری بوینه، له‌وا دزیکه‌رید که‌تینه‌مالی.
- نه‌ریک‌رنا څان رستان ب فی شیوه‌یه:
- دیاره، نه‌زا/ی نقستی نه‌بویمه.
- دیاره، نه‌وی کوژتی نه‌بویمه.
- چیدبت، دهر‌گه‌ه ید(د) څه‌کری نه‌بوینه.
- نه‌گهر ته‌واو‌که‌ری کارې بونا بونه‌تیې ناڅې ژیده‌ری بیت، ریژبونا که‌ره‌ستان د رستیدا دی ب فی ره‌نگی بیت:
- بکه‌ر + ته‌واو‌که‌ر (ناڅې ژیده‌ری) + کارې بونی {بنيات+ نی. تا. بوری+ نه. ته‌واویې + نی. ری‌ککه‌فتنی}
- نه‌و ده‌سټپک بویمه.
- دیاره، وه‌ختی شه‌ری ترس بویمه.
- نه‌ریک‌رنا وانژی ب فی ره‌نگیه:
- نه‌و ده‌سټپک نه‌بویمه.
- دیاره، وه‌ختی شه‌ری ترس نه‌بویمه.
- نه‌گهر ته‌واو‌که‌ری کارې بونا بونه‌تیې گرییا به‌ند بیت، ههمی جاران گرییا به‌ند به‌ری کارې بونا بونه‌تیې دهیت و ریژبونا که‌ره‌ستان د رستیدا دی ب فی ره‌نگی بیت:
- بکه‌ر + ته‌واو‌که‌ر (گرییا به‌ند) + کارې بونی {بنيات+ نی. تا. بوری+ نه. ته‌واویې + نی. ری‌ککه‌فتنی} بو نمونه:
- باوهر‌که، نه‌و ژ کوردستانی بویمه.
- نه‌دویره، نه‌و ل څیری بویمه.
- نه‌ریک‌رنا وانژی ب فی ره‌نگیه:
- باوهر‌که، نه‌و ژ کوردستانی نه‌بویمه.
- نه‌دویره، نه‌و ل څیری نه‌بویمه.
- 3-2-1-2: مودی مهرجی
- 3-2-1-2-1: تافی بوری مهرجی نیړیک:
- د تافی بوری مهرجی نیړیکدا، بنیاتی کارې ل گهل نیشانا تافی بوری و نیشانا مهرجی نیړیک (با) و پاشی نیشانا ری‌ککه‌فتنی (ل گهل بکه‌ری) دهیت.

- نه گهر ته‌واو کهری کارى بونا بونه‌تیى ناڤه‌کى
 بونه‌وه‌ران بیت، ریژبونا که‌ره‌ستان دى ب فى
 ره‌نگى بیت:
- بکهر + ته‌واو کهر (ناڤى بونه‌وه‌ران) + کارى
 بونى {بنيات + نی. تا. بورى + نی. مهرجیى نیژیک +
 نی. ری‌ککه‌فتنى} بو نمونه :
- نه گهر نه‌مژى نوشدار بوباین (باين)، حالى مه‌ژى
 نه‌ڤه نه‌دبو.
- نه گهر نه‌ڤه نه‌مژى نوشدار بوباین (با)، دا وی کوژم.
 – نه گهر کورى من نه‌مژى پیشمه‌رگه بوباین (با)، دا
 شانازی بى که‌م.
- نهریکرنا کارى بورى مهرجیى نیژیک ب رییا
 نیشانا نهریکرنى (نه) دهیته‌نهریکرن و ل به‌رى
 بنياتى کارى دهیته‌دانان:
- نه گهر نه‌مژى نوشدار نه‌بوباین (نه‌باين)، حالى مه‌ژى
 نه‌ڤه نه‌دبو.
- ناڤین تاييه‌تی و ناڤین کومه‌لژى دبنه ته‌واو کهرى
 کارى بونا بونه‌تیى، بو نمونه:
- نه گهر نه‌ڤه نه‌مژى سهردار بوباین (با)، دا وی کوژم.
 – نه گهر کورى من پیشمه‌رگه بوباین (با)، دا
 شانازی بى که‌م.
- نهریکرنا فان رستان ب فى شیوه‌یه:
- نه گهر نه‌ڤه نه‌مژى سهردار نه‌بوباین (نه‌با)، دا وی کوژم.
 – نه گهر کورى من پیشمه‌رگه نه‌بوباین (با)، من
 شانازی بى نه‌دکر.
- گه‌له‌ک جارن کارى بونا بونه‌تیى د تافى بورى
 مهرجیى نیژیکدا دبیته Ø ل ده‌مى ئاخفتنى، ههر
 وه‌کو د رستین سهریدا ب شیوین (با) و (نه‌با) کو د
 ناڤه‌را کفاناندا دهیته‌دیتن، نه‌ڤه‌ژى پتر بو
- سڤککرنییه نه‌گهر نه‌نابیت (بو) بهیته‌لادان د فان
 رستاندا.
- نه‌ڤه ناڤه ژلايى نیاسینیڤه دشیاندايه بینه ناڤین
 نیاس و نه‌نیاس، بو نمونه:
- نه گهر نه‌مژى نه‌مژى نوشدار بوباین (باين)، حالى
 مه‌ژى نه‌ڤه نه‌دبو.
- نه گهر نه‌ڤه نه‌مژى سهردار بوباین (با)، دا وی کوژم.
 – نه گهر کورى من نه‌مژى پیشمه‌رگه بوباین (با)، دا
 شانازی بى که‌م.
- نهریکرنا فان رستان ب فى شیوه‌یه:
- نه گهر نه‌مژى نه‌مژى نوشدار نه‌بوباین (نه‌باين)،
 حالى مه‌ژى نه‌ڤه نه‌دبو.
- نه گهر نه‌ڤه نه‌مژى سهردار نه‌بوباین (نه‌با)، دا
 وی کوژم.
- نه گهر کورى من نه‌مژى پیشمه‌رگه نه‌بوباین (با)،
 من شانازی بى نه‌دکر.
- نه‌گهر ناڤى ته‌واو کهر نه‌نیاس که‌ین، دى ب فى
 ره‌نگى بیت:
- نه گهر نه‌مژى نوشداره‌ک بوبام (بام) ژ وان، حالى
 منژى نه‌ڤه نه‌دبو.
- نه گهر نه‌ڤه نه‌مژى سهرداره‌ک بوباین (با)، دا وی کوژم.
 – نه گهر کورى من پیشمه‌رگه بوباین (با)، دا
 شانازی بى که‌م.
- نهریکرنا فان رستان ب فى شیوه‌یه:
- نه گهر نه‌مژى نوشداره‌ک نه‌بوبام (نه‌بام)، حالى
 منژى نه‌ڤه نه‌دبو.

بکهر + ته واو کهر (ناڤی) کاری + کاری
 بونی { بنیات + نی. تا. بوری + نی. مهر جیی نیړیک +
 نی. ریځکه فتنی } بو نمونه:
 - نه گهر بریارا وان کوژتن بوبا، دا بیژن.
 - نه گهر شولا وی کیلان بوبا، وهسا نه دکیلا.
 نه ریځرنا فان رستان ب فی شیوهیه:
 - نه گهر بریارا وان کوژتن نه بوبا، دا چهوا وه
 بیژن.
 - نه گهر شولا وی کیلان نه بوبا، وهسا نه دکیلا.
 ناڤین کهسی دبنه ته واو کهری کاری بونا
 بونه تیپ ههر وه کو ناڤین بونه وهران و ناڤین کاری و
 ریژبونا کهره رستان د رستیدا دی ب فی رنگی
 بیت:
 - بکهر + ته واو کهر (ناڤی) کهسی + کاری
 بونی { بنیات + نی. تا. بوری + نی. مهر جیی نیړیک +
 نی. ریځکه فتنی }
 بو نمونه:
 - نه گهر نه کتهر نهز بوبام، دا فلم سهر کهقت.
 - نه گهر هه ڤالی من نهو بوبا، نهز دا چم.
 نه ریځرنا فان رستان ب فی شیوهیه:
 - نه گهر نه کتهر نهز نه بوبام، فلم سهر نه دکهقت.
 - نه گهر هه ڤالی من نهو نه بوبا، نهز دا چم.
 نه گهر ته واو کهری کاری بونا بونه تیپ ناڤی
 هه ڤالناڤی بیت، ریژبونا کهره رستان د رستیدا دی ب
 فی رنگی بیت:
 - بکهر + نی. نف. نیړ و می (ی/ا) یان نی.
 کومی (ین/ید(د)/یت) + ته واو کهر (ناڤی)

- نه گهر نه ڤه سهر دارهک نه بوبا (نه با)، دا وی
 کوژم.
 - نه گهر کوری من پیشمه رگهک نه بوبا (با)، من
 شانازی پی نه دکر.
 ههژی گوتنیپه هه می جاران کاری بونا
 بونه تیپ د تافی بوری مهر جیی نیړیکدا درستا
 نه ساده دا ده رد که ڤیت.
 دیسا ناڤین معنه ویژی دبنه ته واو کهر بو
 کاری بونا بونه تیپ، وه کو:
 - نه گهر نهو پهری بوبا، ...
 نه ریځرنا فی رستی ب فی شیوهیه:
 - نه گهر نهو پهری نه بوبا، ...
 نه گهر ته واو کهری کاری بونا بونه تیپ ناڤه کی
 (ناڤی بونه وهران) ده می یان جهی بیت، دی ب فی
 رنگی بیت:
 - نه گهر داوهت نه ڤرو بوبا (با)، نهز دا چمی.
 - نه گهر کهر کوک پایتهخت بوبا (با)، دا مالا خو
 بهمه ویړی.
 نه ریځرنا کاری بوری مهر جیی نیړیک د فان
 رستاندا ب فی شیوی خارپیه:
 - نه گهر داوهت نه ڤرو نه بوبا (نه با)، نهز دا چمی.
 - نه گهر کهر کوک پایتهخت نه بوبا (نه با)، دا مالا خو
 بهمه ویړی.
 ناڤین کاریژی دبنه ته واو کهری کاری بونا
 بونه تیپ ههر وه کو ناڤین بونه وهران، ریژبونا
 کهره رستان د رستیدا دی ب فی رنگی بیت:

- هه فالنافی) + کارى بونى {بنیات + نی. تا. بوری +
 نه. مهر جیبى نیریک + نی. ریکه فتنى {
 هه می جورین هه فالنافی دبنه ته واو که ری بونا
 بونه تی، بو نمونه:
 - نه گهر کاوه یی نه سمهر بوبا، نه دچو بهر هه تافی.
 (هن. رهنگی)
 - نه گهر گو هی و ی یین بهل بوبان، دا فه شیرت.
 (هن. تایه تیا که سی)
 - نه گهر ئا فا پاقر نه بوبا، نه م نه ساخ نه دبوین.
 (هن. تایه تیا فیزیکی)
 - نه گهر جلك ید(د) که فن بوبان، دا هافیزم.
 (هن. ن ژى)
 - نه گهر ریکا وان یا دور بوبا، دا بیهنا خواه فه ده ن.
 (هن. دوری)
 - نه گهر پرسیارا وان یا گرنگ بوبا، دا بهر سقا وان
 ده م. (هن. بهای)
 - نه گهر بریارا مه یا بله ز بوبا، بوچی نه دگوت.
 (هن. له زی)
 نه ری کرنا فان رستان ب فی شیوهیه:
 - نه گهر کاوه یی نه سمهر نه بوبا، دا چیه بهر
 هه تافی. (هن. رهنگی)
 - نه گهر گو هی و ی یین بهل نه بوبان، دا چه وا
 فه شیرت. (هن. تایه تیا که سی)
 - نه گهر ئا فا پاقر نه بوبا، نه م دا نه ساخ بین.
 (هن. تایه تیا فیزیکی)
 - نه گهر جلك ید(د) که فن نه بوبان، دا چه وا
 هافیزم. (هن. ژى)
 - نه گهر ریکا وان یا دور نه بوبا، دا بوچی بیهنا
 خواه فه ده ن. (هن. دوری)
 - نه گهر پرسیارا وان یا گرنگ نه بوبا، دا بهر سقا
 وان ده م. (هن. بهای)
 - نه گهر بریارا مه یا بله ز نه بوبا، بوچی نه دگوت.
 (هن. له زی)
 نه ری کرنا فان رستان ب فی شیوهیه:
 - نه گهر کاوه یی نه سمهر نه بوبا، دا چیه بهر
 هه تافی. (هن. رهنگی)
 - نه گهر گو هی و ی یین بهل نه بوبان، دا چه وا
 فه شیرت. (هن. تایه تیا که سی)
 - نه گهر ئا فا پاقر نه بوبا، نه م دا نه ساخ بین.
 (هن. تایه تیا فیزیکی)
 - نه گهر جلك ید(د) که فن نه بوبان، دا چه وا
 هافیزم. (هن. ژى)
 - نه گهر ریکا وان یا دور نه بوبا، دا بوچی بیهنا
 خواه فه ده ن. (هن. دوری)
 - نه گهر پرسیارا وان یا گرنگ نه بوبا، دا بهر سقا
 وان ده م. (هن. بهای)
 - نه گهر بریارا مه یا بله ز نه بوبا، بوچی نه دگوت.
 (هن. له زی)
 نه ری کرنا فان رستان ب فی شیوهیه:
 - نه گهر کاوه یی نه سمهر نه بوبا، دا چیه بهر
 هه تافی. (هن. رهنگی)
 - نه گهر گو هی و ی یین بهل نه بوبان، دا چه وا
 فه شیرت. (هن. تایه تیا که سی)
 - نه گهر ئا فا پاقر نه بوبا، نه م دا نه ساخ بین.
 (هن. تایه تیا فیزیکی)
 - نه گهر جلك ید(د) که فن نه بوبان، دا چه وا
 هافیزم. (هن. ژى)

د تافی بوریی مهرجیی تهواو دا، بنیاتی کاری ل
گهل نیشانا تافی بوری و نیشانا مهرجیی تهواو (ب)
و پاشی نیشانا ریځکهفتنی (ل گهل بکهری) دهیت.
همی جاران کاری بونا بونهتی د تافی بوریی
مهرجیی تهواو دا د رستا نه سادهدا دهر دکه فیت.
ئه گهر تهواو کهری کاری بونا بونهتی نافه کی
بونه وهران بیت، ریژبونا کهرهستان دی ب فی
رهنگی بیت:
- بکهر + تهواو کهر (نافی بونه وهران) + کاری
بونئ {بنیات + نی. تا. بوری + نی. مهرجیی تهواو +
نی. ریځکهفتنی}
ناقین گشتی و ناقین تایه تی و ناقین کومه لژی
دبته تهواو کهری کاری بونا بونهتی، بو نمونه:
- ئه گهر ئه و شیر بوبن (بن)، دا مه خون.
- ئه گهر تو سهردار بوبی (بی)، من نه دگوته
پوليسان.
- ئه گهر کوری من پیشمه رگه بوبت (بت)، دی
شانازی پی که م.
نهریکرنا کاری بوریی مهرجیی تهواو ب رییا
نیشانا نهریکرنی (نه) دهیته نهریکرن و ل بهری
بنیاتی کاری دهیته دانان:
- ئه گهر ئه و شیر نه بوبن (نه بن)، پا چ بون؟
- ئه گهر تو سهردار نه بوبی (نه بی)، دی ته کوژم.
- ئه گهر کوری من پیشمه رگه نه بوبت (بت)، پا ل
گهل پیشمه رگه ی چ دکر؟
هنده ک جاران کاری بونا بونهتی د تافی بوریی
مهرجیی تهواو دا دبیته Ø ل دهمی ئاخفتنی، ههر

- ئه گهر دهر گه ید (د) فه کری نه بوبان، دا چهوا
چمه ژورور.
ئه گهر تهواو کهری کاری بونا بونهتی نافی
ژیدهری بیت، ریژبونا کهرهستان د رستیدا دی ب
فی رهنگی بیت:
بکهر + تهواو کهر (نافی ژیدهری) + کاری
بونئ {بنیات + نی. تا. بوری + نی. مهرجیی
نیژیک + نی. ریځکهفتنی}
- ئه گهر هینگی دهسپیک بوبا، دا ههر روژه کی
دوماهی کژی هه بیت.
نهریکرن دی ب فی رهنگی بیت:
- ئه گهر هینگی دهسپیک نه بوبا، دوماهی کژی
نه دبو.
ئه گهر تهواو کهری کاری بونا بونهتی گرییا بهند
بیت، همی جاران گرییا بهند بهری کاری بونا
بونهتی دهیت و ریژبونا کهرهستان د رستیدا دی
ب فی رهنگی بیت:
بکهر + تهواو کهر (گرییا بهند) + کاری
بونئ {بنیات + نی. تا. بوری + نی. مهرجیی نیژیک +
نی. ریځکهفتنی} بو نمونه:
- ئه گهر هم ژ کوردستانی بوبان، دا سهر که فین.
- ئه گهر نه و ل ویړی بوبا، دا نه زژی چم.
نهریژی ب فی رهنگیه:
- ئه گهر هم ژ کوردستانی نه بوبان، دا سهر که فین.
- ئه گهر نه و ل ویړی نه بوبا، دا نه زژی چم.
2-2-1-2-3: تافی بوریی مهرجیی تهواو:

- وه‌کو د رستین سهریدا ب شیوی (ب+) نی.ریککه‌فتنی (د ناقه‌را کفاناندا دهیتیه‌دیتن، نه‌فه‌زی دیسا پتر بو سفک‌کر نییه نه‌گه‌رنه نابیت (بو) بهیتیه‌لادان د فان رستاندا. هه‌زی گوتیه نیشانا ریککه‌فتنی ل گهل بکهری بو که‌سی سیی تاک(Ø)ه، به‌لی بتنی د فی شیوه‌یدا نه‌بیت کو (ت / یت..) دهر دکه‌فیت .
- نه‌ف ناقه ژلایی نیاسینیقه دشیاندايه بنه ناقین نیاس و نه‌نیاس، بونونه:
- نه‌گه‌ر نه‌فه نه‌و شیر بوبن(بن)، دی مه خون.
- نه‌گه‌ر نه‌فه نه‌و سهردار بوبت (بت)، دی وی کورم.
- نه‌گه‌ر کوری من نه‌و پیشمه‌رگه بوبت (بت)، دی شانازی پی کهم.
- نهریکرنا فان رستان ب فی شیوه‌یه:
- نه‌گه‌ر نه‌فه نه‌و شیر نه‌بوبن(نه‌بن)، پا چنه؟
- نه‌گه‌ر نه‌فه نه‌و سهردار نه‌بوبت (نه‌بت)، دی وی کورم.
- نه‌گه‌ر کوری من نه‌و پیشمه‌رگه نه‌بوبت (بت)، دی شانازی پی نه‌دکر.
- نه‌گه‌ر ناقی ته‌واو‌کهر نه‌نیاس کهین، دی ب فی رهنگی بیت:
- نه‌گه‌ر نه‌زه‌زی نوشداره‌ک بوم(جم) ژ وان، هوبن د هه‌قن چ بیژن.
- نه‌گه‌ر نه‌فه سهرداره‌ک بوبت (بت)، دی وی کورم.
- نه‌گه‌ر کوری من پیشمه‌رگه بوبت (بت)، دی شانازی پی کهم.
- نهریکرنا فان رستان ب فی شیوه‌یه:
- نه‌گه‌ر نه‌و خه‌ون بوبت (بت)، پا نه‌فه چیه؟ نهریکرنا فی رستی ب فی شیوه‌یه:
- نه‌گه‌ر نه‌و خه‌ون نه‌بوبت (بت)، پا چیه؟ نه‌گه‌ر ته‌واو‌کهری کاری بونا بونه‌تی ناقه‌کی (ناقی بونه‌وران) ده‌می یان جهی بیت، دی ب فی رهنگی بیت:
- نه‌گه‌ر ئاهه‌نگ سپیدی بوبت (بت)، پا چه‌وا هات؟
- نه‌گه‌ر جه مال بوبت (بت)، چه‌وا تیرا کر؟ نهریکرنا کاری بوریی مهرجیی ته‌واو د فان رستاندا ب فی شیوی خارییه:
- نه‌گه‌ر ئاهه‌نگ سپیدی نه‌بوبت (نه‌بت)، پا چه‌وا هات؟
- نه‌گه‌ر جه مال نه‌بوبت (نه‌بت)، پا کیدری بو؟ ناقین کاری دبنه ته‌واو‌کهری کاری بونا بونه‌تی هه‌ر وه‌کو ناقین بونه‌وران ریژبونا که‌ره‌ستان د رستیدا دی ب فی رهنگی بیت:

- بکەر + تەواو کەر (ناقی کاری) + کاری
 بونی {بنیات + نی. تا. بوری + ئە. مەر جیی تەواو +
 نی. ریککەشتنی} بو نمونه:
- ئە گەر ئەو چون بوبت (بت)، پا هاتنا چەوا بو؟
 - ئە گەر ئەو رهفین بوبت (بت)، پا بەرگریا
 چەوا یه؟
- نەریکرا ئان رستان ب فی شیوه یه:
- ئە گەر ئەو چون نەبوت (نەبت)، پا خونه
 هاتن بو؟
- ئە گەر ئەو رهفین نەبوت (نەبت)، پا بەرگریه؟
 ناڤین کەسی دبنه تەواو کەری کاری بونا
 بونەتیی هەر وه کو ناڤین بونەوهران و ناڤین کاری و
 ریزبونا کەرەستان د رستیدا دی ب فی رهنگی
 بیت:
- بکەر + تەواو کەر (ناقی کەسی) + کاری
 بونی {بنیات + نی. تا. بوری + نی. مەر جیی تەواو +
 نی. ریککەشتنی} بو نمونه:
- ئە گەر ئە کتەر ئەو بوبت (بت)، فلم سەرنا کەفت.
 - ئە گەر ئەوی تە دیتی ئەز بوجم (جم)، پا ئەز چەوا
 هاتم؟
- نەریکرا ئان رستان ب فی شیوه یه:
- ئە گەر ئە کتەر ئەو نەبوت (بت)، فلم
 سەرنا کەفت.
- ئە گەر ئەوی تە دیتی ئەز نەبوجم (نەجم)، پا ئەز
 چەوا هاتم؟
- ئە گەر تەواو کەری کاری بونا بونەتیی ناخی
 هەقالناخی بیت، ریزبونا کەرەستان د رستیدا دی ب
 فی رهنگی بیت:
- بکەر + نی. نف. نییر و می (ی/ا) یان نی. کومی
 ین/ید (د/یت) + تەواو کەر (ناقی هەقالناخی) + کاری
 بونی {بنیات + نی. تا. بوری + نی. مەر جیی تەواو +
 نی. ریککەشتنی}
- هەمی جورین هەقالناخی دبنه تەواو کەری بونا
 بونەتیی، بو نمونه:
- ئە گەر کاوه یی ئەسمەر بوبت (بت)، نەدچو بەر
 هەتافی. (هن. رهنگی)
- ئە گەر گوھین وی یین بەل بوین (بن)، دا
 فەشیرت. (هن. تاییه تیا کەسی)
- ئە گەر ئاڤا پاڤز بوبت (بت)، ئەم نەساخ نابین.
 (هن. تاییه تیا فیزیکی)
- ئە گەر جلك ید (د) کەڤن بوین (بن)، دی
 هافیزم. (هن. ژی)
- ئە گەر ریکا وان یا دور بوبت (بت)، پا چەوا
 گەهشتن؟ (هن. دوریی)
- ئە گەر پرسیارا وان یا گرنگ بوبت (بت)،
 پا بوچی کەسی بەرسف نەدا؟ (هن. بهای)
- ئە گەر بریارا مه یا بلەز بوبت (بت)، بوچی
 نەدگوت؟ (هن. لەزی)
- نەریکرا ئان رستان ب فی شیوه یه:
- ئە گەر کاوه یی ئەسمەر نەبوت (بت)، داچیتە بەر
 هەتافی. (هن. رهنگی)

- ئە گەر گوهین وی یین بەل نەبوین (بن)، دا چەوا فەشیرت. (هن. تاییه‌تیا کەسی)
- ئە گەر ئاڤا پاقژ نەبوت (بت)، ئەم دا نەساخ یین. (هن. تاییه‌تیا فیزیکی)
- ئە گەر جلك ید (د) کەڤن نەبوین (بن)، دا چەوا هافیزم؟ (هن. ژی)
- ئە گەر ریڤکا وان یا دور نەبوت (بت)، دا بوچی بیهنا خوە فەدەن؟ (هن. دوریی)
- ئە گەر پرسیارا وان یا گرنگ نەبوت (بت)، دا بوچی بەرسقا وان دەی؟ (هن. بهای)
- ئە گەر بریارا مه یا بلەز نەبوت (نەبت)، بوچی نەدگوت؟ (هن. لەزی)
- ئە گەر تەواو کەری کاری بونا بونەتیی ناڤی بکەری یان بەرکاری بیت، هەر وه‌کو ناڤی هەڤالناڤی نیشانین نیر و می (ی / ا) و نیشانا کومی (ین و ئەله‌مورفین وی) ل پشتی بکەری دەردکەڤن، ریژبونا کەرەستان د رستیدا دی ب فی رهنگی بیت:
- بکەر + نی. نف. نیر و می (ی / ا) یان نی. کومی (ین/ید/یت) + تەواو کەر (ناڤی بکەری/بەرکاری) + کاری بونی {بنیات+ نی. تا. بوری+ نی. مەر جیی تەواو+ نی. ریڤکەڤن} بونمونه:
- ئە گەر لاوین ی نڤستی بوبت (بت)، پا چەوا هات؟
- ئە گەر تو ا مری بوبی (بی)، تە داووت نەدکر.
- ئە گەر ماری کورژتی بوبت (بت)، دی بوچی ژی ترسی.
- ئە گەر دەرگهه ید (د) فە کری بوبن (بن)، پا تە بوچی نەدگرتن؟
- نەریکنا فان رستان ب فی شیوهیه:
- ئە گەر لاوین ی نڤستی نەبوت (نەبت)، پا بوچی نەدھات؟
- ئە گەر تو ا مری نەبوبی (نەبی)، پا تو بوچی نەدھات؟
- ئە گەر ماری کورژتی نەبوت (نەبت)، خوە نیریک نەکە.
- ئە گەر دەرگهه ید (د) فە کری نەبوین (نەبن)، پا چەوا چو ژور؟
- ئە گەر تەواو کەری کاری بونا بونەتیی ناڤی ژێدەری بیت، ریژبونا کەرەستان د رستیدا دی ب فی رهنگی بیت:
- بکەر+تەواو کەر (ناڤی ژێدەری)+ کاری بونی {بنیات+ نی. تا. بوری+ نی. مەر جیی تەواو+ نی. ریڤکەڤن} نی. ریڤکەڤن
- ئە گەر هینگی دەستپیک بوبت (بت)، پا بوچی هەتا نهوچ دیار نیه؟
- نەریکون دی فی رهنگی بیت:
- ئە گەر هینگی دەستپیک نەبوت (نەبت)، پا کەنگیه؟
- ئە گەر تەواو کەری کاری بونا بونەتیی گرییا بەند بیت، هەمی جارن گرییا بەند بەری کاری بونا بونەتیی دەیت و ریژبونا کەرەستان د رستیدا دی ب فی رهنگی بیت:

- 3-2-2-1: تافی نهوی نیریک:
- د تافی نهوی نیریکدا کاری بونا بونه‌تی ناهیته‌لیق‌کرن.
- 3-2-2-2: تافی نهوی به‌رده‌وام:
- دیسا د تافی نهوی به‌رده‌وامدا کاری بونا بونه‌تی ناهیته‌لیق‌کرن.
- 3-2-2-3: تافی نهوی ته‌واو:
- ئه‌سپیکتا ته‌واوی د تافی نهودا ب تنی تاییه‌ته ب کاری بهیژفه. د شیوی ئه‌ریدا ئه‌سپیکتا ته‌واوی نادهرکه‌فیت، چونکی بنیاتری نادهرکه‌فیت. ئانکو پیکه‌پین کاری نه‌ته‌واو ب فی ره‌نگی ریزدین: (نی. تا. نهو + بنیات + ئه. ته‌واوی + نی. ریکه‌فتنی)
- 3-2-2-3: تافی نهو:
- د تافی نهودا دهیته پیشبینیکرن کو سی شیوین کاری بونا بونه‌تی هه‌بن، ب فی ره‌نگی:
- Ø + Ø + Ø + م/ی/ه/ین/ن/ن - ئه‌م کوردین.
 - تو کوردی. - هوین کوردن.
 - ئه‌و کورده. - ئه‌و کوردن.
- د فان رستاندا، هه‌ر دو که‌ره‌ستین سه‌ره‌کی یین کاری (بنیات، نی. تافی) ژ لایی مورفولوجیقه د فالانه، له‌ورا ئه‌سپیکتا ته‌واوی نه‌شیت بتنی دهرکه‌فیت یانژی باشتر ئه‌وه بیژین ژ به‌ر کو ئه‌سپیکتا ته‌واوی مورفیمه‌کا به‌نده، پیدقیه که‌ره‌سته‌ک هه‌بیت پیقه بهیته‌نوساندن، ئه‌و که‌ره‌سته د فان رستاندا نینه، ژ به‌ر فی چه‌ندی ئه‌وژی فو به‌ر یاسایی لادانی دکه‌فیت. به‌لی ده‌می فان رستان دکه‌پنه نه‌ری، هه‌بونا
- نیشانا نه‌ری د گرییا کاریدا وه دکه‌ت ئه‌سپیکتا ته‌واوی دهرکه‌فیت. بو نمونه:
- ئه‌ز کورد نیمه/نیم).
 - تو کورد نیی(نینی).
 - ئه‌و کورد نیه(نینه).
 - ئه‌م کورد نینه(نین).
 - هوین کورد نینه(نین/نین).
 - ئه‌و کورد نینه(نین/نین).

- بکەر + ته‌واو‌کەر(ناڤی بونه‌وهران) + کاری بونی }
 نی. تا. نهو + بنیات + نه. ته‌واوی + نی. ریککه‌ڤتینی
 {
 ناڤین گشتی و ناڤین تاییه‌تی و ناڤین کومه‌لژی دبنه
 ته‌واو‌کەری کاری بونا بونه‌تیی، بو نمونه:

- هوین ماموستانه(ماموستان). ناڤی گشتی

- نه‌ز نه‌سرینم. ناڤی تاییه‌تی

- نه‌ز پیشمه‌رگه‌مه(پیشمه‌رگه‌م). ناڤی کومه‌ل

د رستین سه‌ریدا د شیوی ئه‌ریدا، هنده‌ک جارن
 مورفیم(ه) ل دوماهیا ناڤی دیاردیت ل گه‌ل هنده‌ک
 ناڤان. نه‌م پیشینی دکه‌ین کو ده‌رکه‌ڤتینا ڤی مورفیمی
 گریډایه ب وی ناڤی دبنه ته‌واو‌کەر، نه‌گەر ناڤی
 ته‌واو‌کەر ب تپا بزوین بدوماهیک هاتیت، دی نه‌ڤ
 مورفیمه ده‌رکه‌ڤتیت، به‌روفاژی ل گه‌ل ناڤین دوماهیا
 وان تپا نه‌بزوین بیت نه‌ڤ مورفیمه ناده‌رکه‌ڤتیت، ئانکو
 دیارده‌کا فونولوجیه چونکی د کرمانجیا خاریدا نیه. بو
 نمونه: - من پیشمه‌رگه‌م.

ژلای نیاسینیڤه دشیاندايه ناڤین نیاس و نه‌نیاس بینه
 ته‌واو‌کەر، بو نمونه:

- هوین نه‌و ماموستانه(ماموستان)؟

- نه‌ز نه‌و نه‌سرینم.

- نه‌ز نه‌و پیشمه‌رگه‌مه یی ته‌داخاز کری.

نه‌ریکرا ڤان رستان ب ڤی شیویه:

- هوین نه‌و ماموستان نینه(نین)؟

- نه‌ز نه‌و نه‌سرین نیمه(نینم).

- نه‌ز نه‌و پیشمه‌رگه‌ نیمه(نینم) یی ته‌داخاز کری

نه‌گەر ناڤی ته‌واو‌کەر نه‌نیاس که‌ین، دی ب ڤی ره‌نگی

بیت:

- نه‌و ماموستایه‌که ژ وان.

نیشانا نه‌ری د تافی نه‌ودا (نا)یه ده‌می (نی. تا.
 نه‌و) ده‌لیتته دناڤدا، به‌لی د شیوی تافی نه‌ودا چونکی
 (نی. تا. نه‌و) بویه(Ø)، ژبه‌ره‌ندی نیشانا نه‌ری
 (نه)یه(وه‌کی یا تافی بوری)، ده‌می نه‌سپیکتا ته‌واوی
 (یه) ل دوپرا ده‌یت فونیمین (ه) و (ی) کوم دبن(نه
 + یه) ب ڤی چندی (ه) ڤ به‌ر یاسای لادانی
 دکه‌ڤتیت، هوسا ژ نیشانا نه‌ری (ن) دمینیت و دبیته
 (نیه)، به‌لی نیشانین ریککه‌ڤتینی نه‌سپیکتا ته‌واوی دهن ،
 له‌ورا بوکه‌سی ئیکتی کت دبیته (نیمه) و بوکه‌سی
 دوی کت دبیته (نیی) چونکی(ه) یا نه‌سپیکتا ته‌واوی
 (یه) ڤ به‌ر یاسای لادانی دکه‌ڤتیت. بوکه‌سی سیی کت
 دبیته (نیه) چونکی(ه) یا نه‌سپیکتا ته‌واوی (یه) ل گه‌ل
 نیشانا ریککه‌ڤتینی (ه) بوکه‌سی سیی کت کوم دبن.
 بوکه‌سی ئیکتی کوم دبیته (نینه) چونکی(ی) یا
 نه‌سپیکتا ته‌واوی (یه) ل گه‌ل(ی) یا نیشانا ریککه‌ڤتینی
 بوکه‌سی ئیکتی کوم (ین) پیکه‌ کوم دبن. بوکه‌سی
 دوی کوم و که‌سی سیی کوم دبیته (نینه).

زور جارن د ناخفتنا روزانه‌دا ل هنده‌ک ده‌ڤه‌رین
 گوڤه‌را به‌هدینی (ه) یا نه‌سپیکتا ته‌واوی (یه)
 ناهیته‌گوتن و (ن)ه‌کا زیده ده‌یته‌گوتن هه‌ر وه‌کو
 رستین سه‌ری (د ناڤه‌را کڤاناندا) ب شیوین (نینم)،
 نینی، نینه، نینین، نینن) ب بوچونا مه‌ نه‌ڤه ب تی
 دیارده‌کا فونولوجیه و یا تاییه‌ته ب هنده‌ک ده‌ڤه‌رین
 گوڤه‌را به‌هدینیڤه وه‌کو ده‌وکی.

نه‌گەر ته‌واو‌کەری کاری بونا بونه‌تیی ناڤه‌کی
 بونه‌وهران بیت، ریزبونا که‌ره‌ستان دی ب ڤی ره‌نگی
 بیت:

- ئه‌فه مرن نیه.
 - ئه‌و هلسه‌نگاندن نیه.
 ناڤین کهسی دبنه ته‌واوکه‌ری کارى بونا بونه‌تیى
 ههر وه‌کو ناڤین بونه‌وه‌ران و ناڤین کارى و ریژبونا
 که‌ره‌ستان د رستیدا دى ب فی ره‌نگی بیت:
 بکهر + ته‌واوکه‌ر(ناڤی که‌سی) + کارى بونى { نی.
 تا. نه‌و + بنیات + ئه. ته‌واویى + نی. ریککه‌شتنى } بو
 نمونه:

- ئه‌ندازیاری وان ئه‌زم.
 - باشترین مروڤ ئه‌وه.
 نه‌ریک‌رنا فان رستان ب فی شیوه‌یه:
 - ئه‌ندازیاری وان ئه‌ز نیمه.
 - باشترین مروڤ ئه‌و نیه.
 ئه‌گهر ته‌واوکه‌ری کارى بونا بونه‌تیى ناڤی
 هه‌قالناڤی بیت، ریژبونا که‌ره‌ستان د رستیدا دى ب
 فی ره‌نگی بیت:
 - بکهر + نی. نف. نیرو می (ی / ا) یان نی. کومی
ین/ید(د)/یت + ته‌واوکه‌ر(ناڤی هه‌قالناڤی) + کارى
 بونى { نی. تا. نه‌و + بنیات + ئه. ته‌واویى + نی.
 ریککه‌شتنى }

ههمی جورین هه‌قالناڤی دبنه ته‌واوکه‌ری بونا
 بونه‌تیى، بو نمونه:
 - کراسی ره‌شه. (هن. ره‌نگی)
 - چاڤین وی یین زلن. (هن. تایه‌تیا که‌سی)
 - زادى تیژه. (هن. تایه‌تیا فیزیکی)
 - ئه‌وی عه‌مردریژه. (هن. ژى)
 - بیهنا وی یا کورته. (هن. دورین)
 - جلك ین ئه‌رزانن. (هن. بهای)
 - نازادى بله‌زه. (هن. له‌زى)

- ئه‌ز نه‌سرینه‌کم ژ وان.
 - ئه‌ز پیشمه‌رگه‌کم ژ وان.
 نه‌ریک‌رنا فان رستان ب فی شیوه‌یه:
 - ئه‌و ماموستایه‌ک نیه ژ وان.
 - ئه‌ز نه‌سرینه‌ک نیمه ژ وان.
 - ئه‌ز پیشمه‌رگه‌ک نیمه ژ وان.
 دیسا ناڤین مه‌عنه‌ویژى دبنه ته‌واوکه‌ر بو کارى بونا
 بونه‌تیى، وه‌کو:

- دیاره، ئه‌و خه‌ونه.
 نه‌ریک‌رنا فی رستى ب فی شیوه‌یه:
 - دیاره، ئه‌و خه‌ون نیه.
 ئه‌گهر ته‌واوکه‌ری کارى بونا بونه‌تیى ناڤه‌کى (ناڤی
 بونه‌وه‌ران) ده‌می یان جهی بیت، دى ب فی ره‌نگی
 بیت:
 - ئاهه‌نگ ئه‌ثروه.
 - ڤیری هه‌ولیر ه.
 نه‌ریک‌رنا کارى ته‌واو د فان رستاندا ب فی شیوی
 خارییه:
 - ئاهه‌نگ ئه‌ثروه نیه.
 - ڤیری هه‌ولیر نیه.

ناڤین کارى دبنه ته‌واوکه‌ری کارى بونا بونه‌تیى
 ههر وه‌کو ناڤین بونه‌وه‌ران ریژبونا که‌ره‌ستان د رستیدا
 دى ب فی ره‌نگی بیت:
 - بکهر + ته‌واوکه‌ر(ناڤی کارى) + کارى بونى { نی.
 تا. نه‌و + بنیات + ئه. ته‌واویى + نی. ریککه‌شتنى }
 بو نمونه:
 - ئه‌فه مرنه.
 - ئه‌و هلسه‌نگاندنه.
 رنا فان رستان ب فی شیوه‌یه:

نهر يکړنا فان رستان ب في شيويه:

- کراسي رهش نيه.

- چاښين وي يين زل نينه(نين).

- زادي تيژ نيه.

- نهوي عمر دريژ نيه.

- بيھنا وي يا کورت نيه.

- جلک ين نه رزان نينه(نين).

- نازادي بلهز نيه.

نه گهر ته واکهري کارى بونا بونه تيې نافي بکھري
يان بهر کاري بيت، ههر وه کو نافي هه فالنافي نيشانيې

نيړ و مي (ي / ا) و نيشانا کومي (ين و نه له مورفيې
وي) ل پشتي بکھري دهر دکه فن، ريژ بونا کهره رستان د
رستيدا دي ب في رهنگي بيت:

- بکھر + ني. نف. نيړ و مي (ي / ا) يان ني. کومي)
ين/يد(د/يت) + ته واکهري (نافي بکھري/ بهر کاري)
+ کارى بوني { ني. تا. نهو + بنيات + نه. ته واپي +
ني. ريککه فتني } بو نمونه:

- تو ا مريي.

- دهر گه يد(د) فه کرينه.

نهر يکړنا فان رستان ب في شيويه:

- تو ا مري نبي.

- دهر گه يد(د) فه کري نينه .

نه گهر ته واکهري کارى بونا بونه تيې نافي زيدهري
بيت، ريژ بونا کهره رستان د رستيدا دي ب في رهنگي
بيت:

- بکھر + ته واکهري (نافي زيدهري) + کارى بوني {
ني. تا. نهو + بنيات + نه. ته واپي + ني. ريککه فتني }
- نه فه ده ستيکھ.

- نه فه دهرزه.

نهر يکړن دي في رهنگي بيت:

- نه فه ده ستيک نيه.

- نه فه دهرز نيه.

نه گهر ته واکهري کارى بونا بونه تيې گرييا بهند
بيت، هه مي جار ان گرييا بهند بهري کارى بونا
بونه تيې دهيت و ريژ بونا کهره رستان د رستيدا دي ب
في رهنگي بيت:

- بکھر + ته واکهري (گرييا بهند) + کارى بوني { ني.
تا. نهو + بنيات + نه. ته واپي + ني. ريککه فتني } بو
نمونه:

- نه ز ژ کورد ستانيمه.

- نه ول ويړيه.

- نهر يکړن زي ب في رهنگيه:

- نه ز ژ کورد ستاني نيمه.

- نه ول ويړي نيه.

3-2-3: تافي دهيت:

3-2-3: مودي راگه هاندني:

د تافي دهيتدا نيشانا تافي دهيت (دي) ل
ده ستيکي دهيت وپاشي بنيات و نيشانا ريککه فتني.

نه گهر ته واکهري کارى بونا بونه تيې نافي کي
بونه وهران بيت، ريژ بونا کهره رستان دي ب في رهنگي
بيت:

- بکھر + ته واکهري (نافي بونه وهران) + کارى
بوني { ني. تا. دهيت (4) + بنيات + ني. ريککه فتني }
نافين گشتي و نافين تايه تي و نافين کومهل دبنه
ته واکهري کارى بونا بونه تيې، بو نمونه:

- خودي حهز کهت، نه ز دي ساله کادي ماموستا بم.
نافي گشتي

- نه ز دي مه م بم، توژي زين. نافي تايه تي

دیسا ناڤین مه‌عنه‌ویژی دبنه ته‌واو‌کهر بو کاری
بونا بونه‌تی، وه‌کو:

- ئەو دى حورى بت، یا ته دیتی.
- نهریکرنا فى رستی ب فى شیوهیه:
- ئەو حورى نابت، یا ته دیتی.

ئه‌گهر ته‌واو‌کهری کاری بونا بونه‌تی ناڤه‌کی (ناڤی)
بونه‌هران) ده‌می یان جهی بیت، دى ب فى ره‌نگی
بیت:

- ئەم دى به‌رامبه‌ر دوژمنی چیا بین.
- کومبون دى دوسبه بیت.
- نهریکرنا کاری د ڤان رستاندا ب فى شیوی خارییه:
- ئەم به‌رامبه‌ر دوژمنی چیا نابین.
- کومبون دوسبه نابیت.

ناڤین کاری دبنه ته‌واو‌کهری کاری بونا بونه‌تی و
ریژبونا کهره‌ستان د رستییدا دى ب فى ره‌نگی بیت:
- بکهر + ته‌واو‌کهر(ناڤی کاری) + کاری بونی {
نی. تا. دهیت + بنیات + نی. ریککه‌ڤتنی }
بو نمونه:

- سزایی وی دى کوژتن بت.
- شولی من دى کوپیکرن بت.
- نهریکرنا ڤان رستان ب فى شیوهیه:
- سزایی وی کوژتن نابت.
- شولی من کوپیکرن نابت.

ناڤین که‌سی دبنه ته‌واو‌کهری کاری بونا بونه‌تی ههر
وه‌کو ناڤین بونه‌هران و ناڤین کاری و ریژبونا
کهره‌ستان د رستییدا دى ب فى ره‌نگی بیت:
- بکهر + ته‌واو‌کهر(ناڤی که‌سی) + کاری بونی {نی.
تا. دهیت + بنیات + نی. ریککه‌ڤتنی }
بو نمونه:

- هه‌تا مرنى ئەم دى پيشمه‌رگه بین. ناڤی کومهل
نیشانا نه‌ری د تافی دهیتدا (نا)یه چونکی نیشانا

تافی دناڤدا دحه‌لیت و ل جهی نیشانا تافی دهیت
(دى) دهیت، بو نمونه د ڤان رستاندا ب فى شیوهیه:
- خودی حه‌ز که‌ت، ئەز ساله‌کادی ماموستا ناڤم.

- ئەز مه‌م ناڤم، توژی زین.
- هه‌تا مرنى ئەم پيشمه‌رگه نابین.
ئه‌ڤ ناڤه ژلایی نیاسینیڤه دشیاندا یه بینه ناڤین نیاس و
نه‌نیاس، بو نمونه:

- خودی حه‌ز که‌ت، ئەز دى ساله‌کادی ئەو ماموستا
بم.

- ئەز دى ئەو مه‌م بم، توژی زین.
- هه‌تا مرنى ئەم دى ئەو پيشمه‌رگه بین.
نهریکرنا ڤان رستان ب فى شیوهیه:
- خودی حه‌ز که‌ت، ئەز ساله‌کادی ئەو ماموستا ناڤم.
- ئەز ئەو مه‌م ناڤم، توژی زین.
- هه‌تا مرنى ئەم ئەو پيشمه‌رگه نابین.

ئه‌گهر ناڤی ته‌واو‌کهر نه‌نیاس که‌ین، دى ب فى ره‌نگی
بیت:

- خودی حه‌ز که‌ت، ئەز دى ساله‌کادی ماموستایه‌ک
بم ژ وان.
- ئەز دى مه‌مه‌ک بم ژ وان مه‌مان.

- هه‌تا مرنى ئەز دى پيشمه‌رگه‌ک بم ژ وان.
نهریکرنا ڤان رستان ب فى شیوهیه:
- خودی حه‌ز که‌ت، ئەز ساله‌کادی ماموستایه‌ک ناڤم
ژ وان.

- ئەز مه‌مه‌ک ناڤم ژ وان مه‌مان.
- هه‌تا مرنى ئەز پيشمه‌رگه‌ک ناڤم ژ وان.

ٺه گهر ته واو کهرئ کارئ بونا بونه تيئ نافي بکهرئ
يان بهر کارئ بيت، ههر وه کو نافي هه فالنافي نيشانين
نيرو مي (ئ / ا) و نيشانا کومي (ين و نه له مورفين
وي) ل پشتي بکهرئ دهر دکه فن، ريژبونا کهرهستان د
رستيدا دئ ب في رهنگي بيت:

- بکهر + ني. نف. نيرو و مي (ئ / ا) يان ني. کومي
ين/يد(د)/يت + ته واو کهر(نافي بکهرئ/ بهر کارئ)
+ کارئ بوني } ني. تا. دهيت + بنيات + ني.
ريککه فتني { بونونه:

- ٺه گهر تو زوو نه چي، لاوين دئ يي نفستي بت.
- ٺه گهر ههر تودئ يا مري بي، تو بوچي دهرمانان
دخوي؟

- دهر گه دئ ييد(د) فه کري بن، دا بچيه ژورور .
نهر يکونا فان رستان ب في شيويه:

- ٺه گهر تو زوو نه چي، لاوين يي نفستي نابت.
- ٺه گهر ههر تو يا مري نابي، ما تو بوچي دهرمانان
ناخوي.

- دهر گه ييد(د) فه کري نابن، دا بچيه ژورور .
ٺه گهر ته واو کهرئ کارئ بونا بونه تيئ نافي
ژيدهري بيت، ريژبونا کهرهستان د رستيدا دئ ب في
رهنگي بيت:

- بکهر + ته واو کهر(نافي ژيدهري) + کارئ بوني }
ني. تا. دهيت + بنيات + ني. ریککه فتني {

- کارئ هه وه دئ ههر رهٺ بيت.
نهر يکون دئ ب في رهنگي بيت:

- کارئ هه وه ههر رهٺ نايبت.

ٺه گهر ته واو کهرئ کارئ بونا بونه تيئ گرييا بهند
بيت، ههمي جارن گرييا بهند بهري کارئ بونا

- ٺه کتھر دئ تو بي.

- گا فان دئ ٺه و بت.

نهر يکونا فان رستان ب في شيويه:

- ٺه کتھر تو نابي.

- گا فان ٺه و نابت.

ٺه گهر ته واو کهرئ کارئ بونا بونه تيئ نافي هه فالنافي
بيت، ريژبونا کهرهستان د رستيدا دئ ب في رهنگي
بيت:

- بکهر + ني. نف. نيرو و مي (ئ / ا) يان ني.
کومي (ين/يد(د)/يت) + ته واو کهر(نافي هه فالنافي)
+ کارئ بوني } ني. تا. دهيت + بنيات + ني.
ريککه فتني {

ههمي جورين هه فالنافي دبنه ته واو کهرئ بونا
بونه تيئ، بونونه:

- کورئ وان دئ يي سيس بت. (هن. رهنگي)

- گوھين وي دئ يين بهل بن. (هن. تايه تيا کھسي)

- ٺاٺ دي يا گهرم بت. (هن. تايه تيا فيزيکي)

- ژبي وي دئ يي مهزن بت. (هن. ژي)

- ريکا وان دئ يا دريژ بت. (هن. دوري)

- بهايين وان دئ يين ٺه رزان بن. (هن. بهاي)

- لهزا ترومبيلي دئ يا هيدي بيت. (هن. لهزي)

نهر يکونا فان رستان ب في شيويه:

- کورئ وان يي سيس نابت. (هن. رهنگي)

- گوھين وي يين بهل نابن. (هن. تايه تيا کھسي)

- ٺاٺ يا گهرم نابت. (هن. تايه تيا فيزيکي)

- ژبي وي يي مهزن نابت. (هن. ژي)

- ريکا وان يا دريژ نابت. (هن. دوري)

- بهايين وان يين ٺه رزان نابن. (هن. بهاي)

- لهزا ترومبيلي يا هيدي نايبت. (هن. لهزي)

ناحله‌لیت و ل جهی نیشانا مهرجی (دی) دهیت، بو
 نمونه د فان رستاندا ب فی شیوه‌یه:

- نه‌گه‌ر نه‌ز ماموستا نه‌جم، دی بیژم.

- نه‌گه‌ر نه‌ز مه‌م نه‌جم، تودی بیه‌زین؟

- نه‌گه‌ر نه‌م هه‌تا مرنی پیشمه‌رگه نه‌بین، نه‌و دی
 وه‌لاتی مه‌ستین.

نه‌و نافه‌ ژلای نیاسینیقه‌ دشاندا‌یه‌ بینه‌ نا‌فین نیاس
 و نه‌نیاس، بو نمونه:

- نه‌گه‌ر نه‌ز نه‌و ماموستا بجم، ما دی بوچی
 فه‌شیرم.

- نه‌گه‌ر نه‌ز نه‌و مه‌م بجم، توژی دی بیه‌زین؟

- نه‌گه‌ر نه‌م هه‌تا مرنی نه‌و پیشمه‌رگه‌ بین(بین)، که‌س
 نه‌شینه‌ مه‌.

نه‌ریک‌رنا فان رستان ب فی شیوه‌یه:

- نه‌گه‌ر نه‌ز نه‌و ماموستا نه‌جم، ما دی بوچی بیژم.

- نه‌گه‌ر نه‌ز نه‌و مه‌م نه‌جم، تو دی بیه‌زین؟

- نه‌گه‌ر نه‌م هه‌تا مرنی نه‌و پیشمه‌رگه‌ نه‌بین، یا مه‌ دی
 ژبنی چت.

نه‌گه‌ر نا‌فی ته‌واو‌که‌ر نه‌نیاس که‌ین، دی ب فی ره‌نگی
 بیت:

- چیدبیت نه‌و ماموستایه‌ک بیت (بت) ژ وان.

- چیدبیت نه‌ز مه‌مه‌ک بجم، و ل زینی بگه‌رم.

- چیدبت نه‌ز هه‌تا مرنی پیشمه‌رگه‌ک بجم (جم) ژ وان.

نه‌ریک‌رنا فان رستان ب فی شیوه‌یه:

- چیدبیت نه‌و ماموستایه‌ک نه‌بت ژ وان.

- ما هه‌که‌ نه‌ز مه‌مه‌ک نه‌جم، تو دی چه‌وا بیه‌زین.

- چیدبت نه‌ز هه‌تا مرنی پیشمه‌رگه‌ک نه‌جم ژ وان.

دیسا نا‌فین مه‌عنه‌ویژی دبنه‌ ته‌واو‌که‌ر بو کاری بونا

بونه‌تی، وه‌کو:

بونه‌تی دهیت و ریژبونا که‌ره‌ستان د رستیدا دی ب
 فی ره‌نگی بیت:

- بکه‌ر + ته‌واو‌که‌ر (گریا به‌ند) + کاری بونی { نی.

تا. دهیت + بنیات + نی. ریکه‌فتنی } بو نمونه:

- نه‌م دی ژ کوردستانی بین.

- نه‌و دی ل ویژی بن.

نه‌ریک‌رنزی دی بیته:

- نه‌م ژ کوردستانی نابین.

- نه‌و ل ویژی نابین.

2-3-2-3: مودی مهرجی:

نیشانا مهرجی د تافی دهیتدا (ب) ه و ل جهی
 (نی. تا. دهیت) دهیت، ب فی ره‌نگی:

{ نی. مهرجی + بنیات + نی. ریکه‌فتنی }

نه‌گه‌ر ته‌واو‌که‌ری کاری بونا بونه‌تی نافه‌کی
 بونه‌وه‌ران بیت، ریژبونا که‌ره‌ستان دی ب فی ره‌نگی
 بیت:

بکه‌ر + ته‌واو‌که‌ر (نا‌فی بونه‌وه‌ران) + کاری بونی {
 نی. مهرجی + بنیات + نی. ریکه‌فتنی }

نا‌فین گشتی و نا‌فین تایه‌تی و نا‌فین کومهل دبنه
 ته‌واو‌که‌ری کاری بونا بونه‌تی، بو نمونه:

- نه‌گه‌ر نه‌ز ماموستا بجم (جم)⁽⁵⁾، نه‌ز نابیژم. نا‌فی

گشتی

- نه‌گه‌ر نه‌ز مه‌م بجم (جم)، تودی بیه‌زین. نا‌فی

تایه‌تی

- نه‌گه‌ر هه‌تا مرنی نه‌م پیشمه‌رگه‌ بین(بین)، که‌س
 نه‌شینه‌ مه‌. نا‌فی کومهل

نیشانا نه‌ری د نه‌فی شیوی تافی دهیتدا (نه‌یه،
 چونکی پیشتر نیشانا تافی دهیت لادایه و دنا‌فدا

- نه‌کو، نه‌و حوری بیت (بت)، ته دیتی؟
 نه‌ریکړنا فی رستی ب فی شیوه‌یه:
- نه‌کو، نه‌و حوری نه‌بت، یا ته دیتی؟
 نه‌گه‌ر ته‌واوکهری کارى بونا بونه‌تیې نافه‌کی (نافی
 بونه‌وهران) ده‌می یان جهی بیت، دی ب فی ره‌نگی
 بیت:
- پی‌دقیه، نه‌م به‌رامبه‌ر دوژمنی چیا بین (بین).
 - لازمه، کومبون دوسبه بیت (بیت).
 نه‌ریکړنا کارى د فان رستاندا ب فی شیوی
 خارپیه:
- پی‌دقیه، نه‌م به‌رامبه‌ر دوژمنی چیا نه‌بین.
 - لازمه، کومبون دوسبه نه‌بیت.
 نافین کارى دبنه ته‌واوکهری کارى بونا بونه‌تیې و
 ریژبونا کهره‌ستان د رستی‌دا دی ب فی ره‌نگی بیت:
- خوزی، نه‌کنه‌ر تو بی (بی).
 - دقیت، گافان نه‌و بیت (بت).
 نه‌ریکړنا فان رستان ب فی شیوه‌یه:
- خوزی، نه‌کنه‌ر تو نه‌بی.
 - دقیت، گافان نه‌و نه‌بت.
 نه‌گه‌ر ته‌واوکهری کارى بونا بونه‌تیې نافى
 هه‌فالنافی بیت، ریژبونا کهره‌ستان د رستی‌دا دی ب
 فی ره‌نگی بیت:
- مەرچی + بنیات + نی. ری‌ککه‌فتنی { بو نمونه:
 - مەرچی + نی. نف. نی و می (ی / ا) یان نی.
 کومی (ین/ید/د/یت) + ته‌واوکهر (نافی هه‌فالنافی) + کار
 ی بونی { نی. مەرچی + بنیات + نی. ری‌ککه‌فتنی {
 هه‌می جورین هه‌فالنافی دبنه ته‌واوکهری بونا
 بونه‌تیې، بو نمونه:
- مەرچی + بنیات + نی. ری‌ککه‌فتنی { بو نمونه:
 - دقیت، سزایی وی کوژتن بیت (بت).
 - نه‌زحه‌ز دکم، شولی من کوپیکرن بیت (بت).
 نه‌ریکړنا فان رستان ب فی شیوه‌یه:
 - دقیت، سزایی وی کوژتن نه‌بت.
- چیدبت، کوری وان یی سیس بیت (بت). (هن. ره‌نگی)
 - دور نیه، گوهین وی یین بهل بن (بن). (هن. تایه‌تیا که‌سی)
 - چیدبت، نا‌فا یا گهرم بیت (بت) (هن. تایه‌تیا فیزیکی)
 - ئی‌حتماله، ژیی وی یی مه‌زن بیت (بت). (هن. ن‌زی)
 - دبیت، ری‌کا وان یا نی‌ریک بیت (بت). (هن. دوری)
 - خوزی، بهایی وان یین نه‌رزان بن (بن)، دا بکرن. (هن. بهای)
 - چیدبت، له‌زا ترومیلی یا هی‌دی بیت (بت). (هن. له‌زی)
 نه‌ریکړنا فان رستان ب فی شیوه‌یه:

- چیدبت، کوری وان یی سیس نهبت. (هن. رهنگی)

- دویر نیه، گوھین وی یین بهل نهبن. (هن. تایه‌تیا کهسی)

- چیدبت، ئاڤ یا گهرم نهبت. (هن. تایه‌تیا فیزیکی)

- ئیحتیماله، ژیی وی یی مهزن نهبت. (هن. ژی)

- دبیت، ریکا وان یا نیریک نهبت. (هن. دوریی)

- خوزی، بهایی وان یین ئه‌رزان نهبن، دا نه‌کرن. (هن. بهای)

- چیدبت، له‌زا ترومیلی یا هیدی نه‌بیت. (هن. له‌زی)

نه‌ریکرن دی ب فی رهنگی بیت:

- نه‌دوره، ئه‌فه ده‌سپیک نهبت.

- چیدبت، ئه‌فه ده‌رز نهبت.

ئه‌گه‌ر ته‌واو‌که‌ری کارئ بونا بونه‌تی گرییا به‌ند

بیت، هه‌می جاران گرییا به‌ند به‌ری کارئ بونا

بونه‌تی ده‌یت و ریژبونا که‌ره‌ستان د رستیدا دی ب

فی رهنگی بیت:

بکه‌ر + ته‌واو‌که‌ر(گرییا به‌ند) + کارئ بونی }

نی.مه‌رجی + بنیات + نی.ریککه‌فتنی { بو نمونه:

- چیدبت، ئه‌و ژ کوردستانی بیت(بت)

- چیدبت، ئه‌و ل ویژی بن(بن).

نه‌ریکرن دی فی رهنگی بیت:

- چیدبت، ئه‌و ژ کوردستانی نهبت.

- چیدبت، ئه‌و ل ویژی نهبن.

3-3-2-3: مودی فه‌رمانی:

د کارئ فه‌رمانیدا نیشانا تایه‌ت یا مودی فه‌رمانی (

ب) ه کو ئه‌وژی وه‌کی نیشانا مه‌رجی ل جهی

(نی.تا.ده‌یت) و ل ده‌سپیک پاشی بنیاتی کارئ و

نیشانی ریککه‌فتنی. ب فی رهنگی:

{ نی.فه‌رمانی + بنیات + نیشانی ریککه‌فتنی (ه/ن)}

ئه‌گه‌ر ته‌واو‌که‌ری کارئ بونا بونه‌تی ناڤی بکه‌ری

یان به‌رکاری بیت، هه‌ر وه‌کو ناڤی هه‌قالناڤی نیشانی

نیرو می (ی / ا) و نیشانا کومی (ین و ئه‌له‌مورفین

وی) ل پشتی بکه‌ری ده‌ردکه‌فتن، ریژبونا که‌ره‌ستان د

رستیدا دی ب فی رهنگی بیت:

بکه‌ر + نی.نف.نیرو می (ی / ا) یان نی. کومی(

ین/ید(د/یت) + ته‌واو‌که‌ر(ناڤی بکه‌ری/ به‌رکاری)

+ کارئ بونی { نی.مه‌رجی + بنیات + نی.

ریککه‌فتنی { بو نمونه:

- چیدبت، لاوین یی نفستی بیت(بت).

- چیدبت، ده‌رگه‌هین (یت/د) فه‌کری بن(بن).

نه‌ریکونا فان رستان ب فی شیوه‌یه:

- چیدبت، لاوین یی نفستی نهبت.

- چیدبت، ده‌رگه‌هین (یت/د) فه‌کری نهبن.

ئه‌گه‌ر ته‌واو‌که‌ری کارئ بونا بونه‌تی ناڤی ژیده‌ری

بیت، ریژبونا که‌ره‌ستان د رستیدا دی ب فی رهنگی

بیت:

بکه‌ر + ته‌واو‌که‌ر(ناڤی ژیده‌ری) + کارئ بونی }

نی.مه‌رجی + بنیات + نی.ریککه‌فتنی {

- نه‌دوره، ئه‌فه ده‌سپیک بیت(بت).

- چیدبت، ئه‌فه ده‌رز بیت(بت).

- نیشانین ریککهفتنی د مودی فهرومانیدا ب تنی بو
 کهسی دوی یی کت و کوم دهین، "چونکی فهرومان ل
 کهسی دوی (گوهرداری) دهیته کرن و کهسی دوی ل
 دهمی فهرومان کرنی یی نامادهیه. { فیان ئیبراهیم، 2015:
 80}. ههژی گوتنییه کو بههرا پتر(بکه) د رستا
 فهرومانیدا نادهر کهفیت، چونکی یی دیاره کو کهسی
 دوییه و یی نامادهیه.
- ئه گهر تهواو کهری کاری بونا بونه تی نا فه کی
 بونه وهران بیت، ریزبونا کهه رستان دی ب فی رهنگی
 بیت:
- بکه + تهواو کهر(ناقی بونه وهران) + کاری
 بونی {نی. فهرومانی + بنیات + نیشانین ریککهفتنی}
 {ه/ن}
- دیسال فی ریژی (نی. فهرومانی) و (بنیات) کو ههردو
 (ب)ن دبنه ئیک.
- ناقین گشتی و نا قین تاییه تی و نا قین کومه لژی دبنه
 تهواو کهری کاری بونا بونه تی، بو نمونه:
- ماموستا به/بن (به/بن). نا قی گشتی
 - نه سرین به/بن (به/بن). نا قی تاییه تی
 - پیشمه رگه به (به/بن). نا قی کومهل
- بو نه ری کرنا فهرومانی ل بههرا پترا کوردستانی
 نیشانه کا تاییه تی ههیه نهوژی (مه) یه و ل جهی
 (نی. فهرومانی) دهیت، به ل ل ده فهرا به هدینان (نه)
 دهیت، ب فی رهنگی:
- ماموستا نه به/نه بن.
 - نه سرین نه به/نه بن.
 - پیشمه رگه
 - ماموستا به/بن (به/بن).
 - نهو نه سرین به/بن (به/بن).
- نهو پیشمه رگه
 - نه به/نه بن.
 - نهو نه سرین نه به/نه بن.
 - نهو پیشمه رگه نه به/نه بن.
- ئه گهر نا قی تهواو کهر نه نیاس کهین، دی ب فی
 رهنگی بیت:
- ماموستایه ک به (به) ژ وان.
 - نه سرینه ک به (به) ژ وان.
 - پیشمه رگه ک به (به) ژ وان.
- نه ری کرنا فان رستان ب فی شیوهیه:
- ماموستایه ک نه به ژ وان.
 - نه سرینه ک نه به ژ وان.
 - پیشمه رگه ک نه به ژ وان.
- د فان رستین سه رییدا ژ بهر کو نا قین (ماموستایه ک،
 نه سرینه ک، پیشمه رگه ک) ب ئه گهری هاتنا نیشانا
 نه نیاسینی (هک) کو ژ بلی ئه رکی نه نیاسینی، ئه رکی
 تاکیتی ژی دینت، لهورا نیشانا ریککهفتنی بو
 کومی (ن) ل گهل کاری نا هیت.
- دیسال نا قین مه عنه ویژی دبنه تهواو کهر بو کاری
 بونا بونه تی و دوخی تیان وهردگرن، ب فی رهنگی:
- بکه + نی. نف. نی و می (ی / ا) یان نی. کومی
 (ین/ید(د)/یت) + تهواو کهر (ناقی بونه وهران/مه عنه وی)
 + کاری بونی {نی. فهرومانی + بنیات + نیشانین
 ریککهفتنی (ه/ن) } وه کو:

- یی خیری به (به).
- یین ناشتی بن (بن).
- نه ریکرنا فی رستی ب فی شیوهیه:
- یی خیری نه به.
- یین ناشتی نه بن.
- نه گهر ته‌واو کهری کارئ بونا بونه‌تیئ نافی (نافی)
- بونه‌هران (دهمی یان جهی بیت، دئ ب فی رهنگی
- بیت:
- چیا به/بن (به/بن). (نافی جهی)
- سپیده به/بن (به/بن). (نافی دهمی)
- نه ریکرنا کاری د فان رستاندا ب فی شیوی
- خارییه:
- چیا نه به/نه بن.
- سپیده نه به/نه بن.
- ناقیئ کاری دبنه ته‌واو کهری کارئ بونا بونه‌تیئ
- ههر وه‌کو ناقیئ بونه‌هران ریژبونا کهره‌ستان د رستییدا
- دئ ب فی رهنگی بیت:
- بکهر + نی. نف. نیرو می (ئ / ا) یان نی. کومی
- (ین/ید (د)/یت) + ته‌واو کهر (نافی کاری) + کاری
- بونئ {نی. فهرمانئ + بنیات + نیشانیئ ریککه‌فتنیئ}
- ه/ن { بو نمونه:
- یی خوهرنی به (به).
- یین کوژتنئ بن (بن).
- نه ریکرنا فان رستان ب فی شیوهیه:
- یی خوهرنی نه به.
- یین کوژتنئ نه بن (6).
- ناقیئ کهسی دبنه ته‌واو کهری کارئ بونا بونه‌تیئ ههر
- وه‌کو ناقیئ بونه‌هران و ناقیئ کاری و ریژبونا
- کهره‌ستان د رستییدا دئ ب فی رهنگی بیت:
- بکهر + نی. نف. نیرو می (ئ / ا) یان نی. کومی
- (ین/ید (د)/یت) + ته‌واو کهر (نافی کاری) + کاری
- بونئ {نی. فهرمانئ + بنیات + نیشانیئ ریککه‌فتنیئ}
- ه/ن { بو نمونه:
- یی رهش به (به)/یین رهش بن (بن). (هن. رهنگی)
- یی زانا به (به)/یین زانا بن (بن). (هن. تاییه‌تیا
- کهسی)
- یی پاقر به (به)/یین پاقر بن (بن). (هن. تاییه‌تیا
- فیزیکی)
- یی کهفن به (به)/یین کهفن بن (بن). (هن. زی)
- یی دریر به (به)/یین دریر بن (بن). (هن. دوریی)
- یا ب قهر به (به)/یین ب قهر بن (بن). (هن. بهای)
- یی هیدی به (به)/یین هیدی بن (بن). (هن. له‌زی)
- نه ریکرنا فان رستان ب فی شیوهیه:
- یی رهش نه به/یین رهش نه بن.
- ته‌واو کهر (نافی کهسی) + کاری
- نی. فهرمانئ + بنیات + نیشانیئ ریککه‌فتنیئ
- ه/ن { بو نمونه:
- ته‌واو کهری کارئ بونا بونه‌تیئ نافی
- هه‌فالنافی بیت، ریژبونا کهره‌ستان د رستییدا دئ ب
- فی رهنگی بیت:
- بکهر + نی. نف. نیرو می (ئ / ا) یان نی. کومی
- ین/ید (د)/یت) + ته‌واو کهر (نافی هه‌فالنافی) + کاری
- بونئ {نی. فهرمانئ + بنیات + نیشانیئ ریککه‌فتنیئ}
- ه/ن { بو نمونه:
- ههمی جورین هه‌فالنافی دبنه ته‌واو کهری بونا
- بونه‌تیئ، بو نمونه:

- یی زانا نه‌به/یی زانا نه‌بن.
- یی پاقر نه‌به/یی پاقر نه‌بن.
- یی که‌فن نه‌به/یی که‌فن نه‌بن.
- یی دریژ نه‌به/یی دریژ نه‌بن.
- یا ب قه‌در نه‌به/یی ب قه‌در نه‌بن.
- یی هی‌دی نه‌به/یی هی‌دی نه‌بن.
- نه‌گه‌ر ته‌واو که‌ری کارئ بونا بونه‌تیئ ناڤئ بکه‌ری
- یان به‌ر کاری بیت، هه‌ر وه‌کو ناڤئ هه‌فالناڤئ نیشانین
- نی‌ر و می (ی / ا) و نیشانانا کومی (ین وئه‌له‌مورفین
- وئ) ل پشتی بکه‌ری ده‌رد که‌فن، ریژبونا که‌ره‌ستان د
- رستیدا دئ ب فی ره‌نگی بیت:
- بکه‌ر + نی. نف. نی‌ر و می (ی / ا) یان نی. کومی
- ین/ید(د)/یت + ته‌واو که‌ر(ناڤئ بکه‌ری/ به‌ر کاری)
- + کارئ بونی {نی. فه‌رمانئ + بنیات + نیشانین
- ریککه‌شتنی (ه/ن) } بو‌نونه:
- یی کوژتی بیه‌به.
- یا مری بیه‌به.
- نه‌ریک‌رنا فان رستان ب فی شی‌وه‌یه:
- یی کوژتی نه‌به.
- یا مری نه‌به.
- نه‌گه‌ر ته‌واو که‌ری کارئ بونا بونه‌تیئ ناڤئ ژیده‌ری
- بیت، ریژبونا که‌ره‌ستان د رستیدا دئ ب فی ره‌نگی
- بیت:
- بکه‌ر + نی. نف. نی‌ر و می (ی/ا) یان نی. کومی
- ین/ید(د)/یت + ته‌واو که‌ر(ناڤئ ژیده‌ری) + کارئ
- بونی {نی. فه‌رمانئ + بنیات + نیشانین
- ریککه‌شتنی (ه/ن) }
- یی ده‌سپیکئ بیه‌به.
- یا ره‌ڤئ بیه‌به.
- یین ترسی بن(بن).
- نه‌ریک‌رن دئ فی ره‌نگی بیت:
- یی ده‌سپیکئ نه‌به.
- یا ره‌ڤئ نه‌به.
- یین ترسی نه‌بن (7).
- نه‌گه‌ر ته‌واو که‌ری کارئ بونا بونه‌تیئ گریئا به‌ند
- بیت، هه‌می جارن گریئا به‌ند به‌ری کارئ بونا
- بونه‌تیئ ده‌یت و ریژبونا که‌ره‌ستان د رستیدا دئ ب
- فی ره‌نگی بیت:
- بکه‌ر + ته‌واو که‌ر(گریئا به‌ند) + کارئ بونی {
- نی. فه‌رمانئ + بنیات + نیشانین ریککه‌شتنی (ه/ن) } بو
- نونه:
- ژ کوردستانی بیه‌به/بن(به/بن).
- ل وی‌ری بیه‌به/بن(به/بن).
- نه‌ریژئ ب فی ره‌نگیه:
- ژ کوردستانی نه‌به/نه‌بن.
- ل وی‌ری نه‌به/نه‌بن.

نه‌نجام

- 1- کارئ بی‌هیز نه‌شیت ب ئیک بنیات ده‌ربریئ ژ
- هه‌می تافان بکه‌ت.
- 2- سی کارین بی‌هیز د کوردییدا هه‌نه: 1- کارئ بونا
- بونه‌تیئ 2- کارئ بونا فه‌گوه‌یز 3- کارئ هه‌بون.
- 3- کارئ بی‌هیز بونه‌تیئ نه‌شیت ده‌ربریئ ژ هه‌می
- تافین کاری بکه‌ت بو نمونه د تافی نه‌ویئ نی‌ریکدا
- ده‌رنا که‌ڤیت.
- 4- کارئ بی‌هیز بونه‌تیئ نه‌شیت ده‌ربریئ ژ هه‌می
- ئه‌سپیکئین تافین کاری بکه‌ت بو نمونه د تافی بوریدا

پهراوین

(1) نهؤ ناهه دنبا تدا گرینه نانکو د ناستی ژنا فدا (ل سپیدی / ل دهوکی) نه، بهلی د ناستی ژسه رفه دا بهرناؤ نادره کهن. چونکی ههمی ناؤ نیشانی ن نفسی یین دوخی تیان وهرنا گرن. بو نمونه:

- ناههنگا دهرچونی پار/سه عه تهک بو.

- جهی کومونئ پایته خت بو.

(2) زور جارن د گوتنا رستا نه ری دا نیشانا نه ری دهیته فه گوهازتن بو پشتی بکهری ب فی رهنگی:

- کاوه نهیی نه سمهر بو.

- ناؤ نهیا پاقر بو.

- جلک نه یید (د) کهفن بون. ... هتند.

(3) بههرا پتر نهؤ پاشپرتکا (ه) ل فی جهی دهیته لادان بو سفقکرنی.

(4) نیشانا تافی دهیته تاییه تیه کا ههی نهوژی ههمی دهمان جهی خوه دهیلت و دهیته فه گوهازتن بو پشتی (بکهر) ی رستی.

(5) ل قیری ههردو (ب) کو نیشانا مهرجی و بنیاتی کارینه، دبنه نیك (دمج) د گوتنی دا.

(6) وه کو دیار ل گهل (فه رمانی) (نافی کاری) د دوخی تیاندا دهر دکه فیت.

(7) ل قیری ژی تهواو کهر د دوخی تیاندا دهر دکه فیت.

ژیدهر

- بائیز عومهر نه هه د (1999) تینس له دایالیکتی ژووروی زمانی کوردیدا "گوفه ری بادینی"، نامه ی ماستهر، کولبیجی ناداب، زانکوی سه لاهه ددین، هه ولیر.

- _____ (2005) دهر پرنی ریژه له دایالیکتی ژووروی زمانی کوردیدا ((گوفه ری بادینی))، ناما دکتورایی، کولبیجی زمان، زانکوی سه لاهه ددین، هه ولیر.

نه سپیکتا دوریی و د تافی نهودا نیزیک و بهرده و امیین د شیوین نه ری و نه ری دا دهر برین ژی ناهیته کرن.

ههروه سا هندهک نه سپیکت بتنی د شیوی نه ری دا دهر دکه فن و د شیوی نه ری دا دهر ناکه فن ههروه کو نه سپیکتا بهرده و امیی د تافی بوریدا و تهواوی د تافی نهودا.

5- ههمی جورین نافی (نافی بونه وهران) (نافی تشتان، نافی دهی، نافی جهی)، نافی هه فالنافی، نافی کاری، نافی کهسی، نافی ژیدهری (چاوگی)، نافی بکهری، نافی بهرکاری) ب تاییه تمه ندیین خوه فه دبنه تهواو کهر بو کاری بیهیزی بونه تی و ل بهری کاری دهین.

6- دهی نافی هه فالنافی و نافی بکهری و بهرکاری دبنه تهواو کهر بو کاری بونا بونه تی، نیشانی نفسی نیرومی (ی / ا) و نیشانا کومی (ین و نهله مورفین وی) ل پشتی بکهری دهر دکه فن، نه فه ژی خاله کا بهیژه بو جودا کرنا بونا بونه تی ژ بونا فه گو هیز. بهلی ل هندهک دهه ران (ئاوازه) دهیته بکارهینان بو جودا کرنا وان ل جهی بکارهینانا نیشانی نفسی و کومی.

7- گریبا به ندرژی دبنه تهواو کهر بو کاری بیهیزی بونه تی و ههمی جارن ل بهری کاری دهیته.

8- کاری بیهیزی بونه تی د هندهک بو اراندا (ل گهل هندهک نه سپیکتان) ب تنی د رستین نه سادهدا دیاردیته، بو نمونه د تافین بوریی بهرده و ام و بوریی مهرجی نیزیک و تهواو و دهیته مهرجیدا.

- _____ (2005ب) جورەکانی ناو لە شیوەی ژوروی
زمانی کوردیدا، گوفەرا زانکویا دهوك، بەربەندا (8)، ژ 2،
کانونا ئیکێ. کولێژا ئادابێ.
- _____ (2015) دوخ د زمانێ کوردیدا (گوفەرا بەهدینی)،
ناما دکتورایی، زانکویا دهوك، فاکولتیا زانستین مروفایەتی ،
سکولا ئادابێ.
- _____ (1961) ئاوا ئو دەستورا زمانێ کوردی،
بناریکاریا جامعا بەغدا هاتیە چاپکرن، بەغدا.
- _____ (2005) پوختەیهك دەربارەي زمانناسی)
میژووی- بونیادگەری- چومسکی، چاپخانەي چوارچرا،
هەولێر.
- _____ (1987) رێژمانا کوردی کرمانجی
یا ژۆری و ژۆری یا هەشەهەکرکی، چاپا یەکی، چاپخانا دار
الشؤون الثقافية العامة، بغداد.
- _____ (2006) رسته‌سازی و واتاسازی
(بوون)، ناما ماستەری، کولێژا پەروەردی، زانکوی کویە.
- _____ شلیر نایف ئەمین و فیان ئیبراهیم عەلی (2016) سیمایین
فریزا بەند د نافەرا فریزا ئەرکی و لیکسیکیدا، گوفارا زانکویا
دهوك، بەربەندا (19)، هژ 1.

الخلاصة

فعل الكينونة (بون) في اللغة الكوردية عادةً ما يؤخذ سهواً على أنه الفعل الناقص (أصبح) حيث ان كلا الفعلين يشتقان من نفس الجذر. هذا البحث هو محاولة علمية لتحديد السمات النحوية لفعل الكينونة في اللغة الكوردية بناءً على دراسة سلوك الفعل في مختلف الصيغ من حيث الزمان و نوعية الخبر الذي يلي الفعل الناقص. البحث هو دراسة علمية لأيجاد الأجوبة العلمية للأسئلة التالية:

- 1- ما هي معايير الفعل الناقص في اللغة الكوردية؟
- 2- كم عدد الأفعال الناقصة في اللغة الكوردية؟
- 3- كم صيغة زمنية توجد للفعل الناقص؟
- 4- هل لنوعية الخبر ومكانه أي دور في تحديد ما اذا كان الفعل الناقص فعل كينونة أم فعل صيرورة؟

وقد استطاع الباحثان من خلال دراسة وصفية و تحليلية من تحديد سمات الفعل الناقص في اللغة الكوردية تبعاً صيغة الفعل الزمنية و نوعية الخبر الذي يتخذه الفعل و اتضح أن الفعل الناقص (فعل الكينونة) في اللغة الكوردية لا

یملك الصیغ المختلفة لكل الأزمنة وان نوعية الخبر تحدد الى حد كبير كون الفعل الناقص فعل كینونة أم فعل صیرورة.

ABSTRACT

The kurdish Copular light verb "bö" (to be) is often confused with the resultative copular verb "bö" (become) as both of them have the same phonological base form. This research paper is an attempt to identify the main grammatical and semantic features of the light or defected verb "bö" and the types of complements this verb subcategorizes for. The research is an empirical investigation to find scientific and convincing answers to the following questions:

- 1- What are the defining characteristics of a light verb in kurdish?
- 2- How many light verbs exist in kurdish?
- 3- How many tenses are realized by the light verb?
- 4- Does the type and position of the complement indicate the state of the verb as being light?

To answer these questions, the researchers investigated the features of the light verb in kurdish in relation to tense and modality, and also the types of complementation. It is noted that the light verb in kurdish is not inflected for all tenses and mood, and also the position of complementation is a decisive factor.